



स्थानीय राजपत्र

भरतपुर महानगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड २ संख्या २, मिति: २०७६ श्रावण १० गते

भाग- २

सहकारी संस्था दर्ता निर्देशिका, २०७५

भरतपुर महानगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

भरतपुर, चितवन

प्रदेश नं. ३, नेपाल

भरतपुर महानगरपालिकाको सहकारी संस्था दर्ता निर्देशिका, २०७५

प्रमाणिकरण मिति: २०७६/४/८

स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित मिति: २०७६/४/१०

१. परिचय

नेपालको संविधानमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल अधिकार सूची (क्रमशः अनुसूची ५, ६ र ८) का साथै साझा अधिकार सूची (अनुसूची ७ र ९) समेतमा सहकारी नियमन, सहकारी संस्था वा सहकारी विषय पर्दछ । नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्)बाट मिति २०७३।१०।१८ मा स्वीकृत नेपालको संविधानको अनुसूची ५, ६, ७, ८ र ९ मा उल्लेखित सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरणमा अन्य कुराका अतिरिक्त स्थानीय सहकारी संस्था दर्ता, अनुमति, एकीकरण, खारेजी र विघटन स्थानीय तहको अधिकारभित्र पर्ने गरी प्रस्ट पारिएको छ । तदनुसार भरतपुर महानगरपालिकाबाट सहकारी संस्थाको दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटनलगायतका संस्थापकीय कार्यहरूको सम्पादनमा सहयोग पुर्याउन भरतपुर महानगरपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५ को दफा १०२(१) बमोजिम नगर कार्यपालिकाको मिति २०७५।१२।७ गते २६औं बैठकको निर्णयबाट तयार गरी नगर कार्यपालिकाको मिति २०७६।४।७ गते ३१औं बैठकको निर्णयबाट सहकारी संस्था एकीकरण सम्बन्धी प्रावधान थप गरेर स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि लागू हुनेगरी यो निर्देशिका बनाएको छ ।

२. क्षेत्राधिकार

दर्ता, अनुमति, एकीकरण, खारेजी र विघटनसमेतका सहकारी नियामक कार्यहरूमा सङ्घ, प्रदेश र भरतपुर महानगरपालिकाको क्षेत्राधिकारको सीमाङ्कन देहायबमोजिम छ ।

- क. भरतपुर महानगरपालिका: भरतपुर महानगरपालिकासम्म कार्यक्षेत्र भएका संस्थाहरू,
- ख. प्रदेश: भरतपुर महानगरपालिका भन्दा बढी प्रदेशसम्म कार्यक्षेत्र भएका सङ्घसंस्थाहरू र
- ग. सङ्घ: एक प्रदेशभन्दा बढी कार्यक्षेत्र भएका सङ्घसंस्थाहरू ।

भरतपुर महानगरपालिकाको नियमनमा देहायका सहकारी संस्थाहरू पर्दछन्:

- क. भरतपुर महानगरपालिकाबाट दर्ता हुने सबै प्रारम्भिक संस्थाहरू,
- ख. यसअघि दर्ता भएका भरतपुर महानगरपालिकासम्म कार्यक्षेत्र कायम रहेका जुनसुकै प्रारम्भिक संस्थाहरू
- ग. यसअघि भरतपुर महानगरपालिकाभन्दा बढी कार्यक्षेत्र कायम गरी दर्ता भएका तर विभाजन, स्थानीयकरण वा पुनर्गठनको प्रक्रियाबाट अब भरतपुर महानगरपालिकासम्म कार्यक्षेत्र कायम हुने जुनसुकै प्रारम्भिक संस्थाहरू ।

स्थानीय प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरू नै स्थानीय तहको नियमन क्षेत्राधिकारमा पर्दछन् भन्नुको अर्थ भरतपुर महानगरपालिका भन्दा बढी कार्यक्षेत्र रहेका प्रारम्भिक संस्थाहरू वा माध्यमिक वा उपल्लो तहका सङ्घहरूसँग भरतपुर महानगरपालिकाको सरोकार हुँदैन भन्ने भन्ने होइन । भरतपुर महानगरपालिका भन्दा बढी कार्यक्षेत्र भएका प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरूले भरतपुर महानगरपालिकामा कार्यालय राखेर वा केन्द्र खोलेर सेवा सञ्चालन गरेका हुन्छन् । त्यस्ता संस्थाहरूको कामकाज सहकारी विधिसम्मत हुँदा स्थानीय सदस्यहरू लाभान्वित हुने र नहुँदा जोखिममा पर्ने हुन्छ । दर्ता प्रदेश वा सङ्घबाट भएका हुनाले त्यस्ता संस्थाहरूको कार्यसञ्चालनमा सम्बन्धित तहबाट सुक्ष्म अनुगमन नभइरहेको पनि हुन सक्छ । अर्थात् स्थानीय रूपमा कार्यरत जुनसुकै सहकारी संघ/संस्थाका गतिविधिहरूमा भरतपुर महानगरपालिकाको सरोकार जहिलेसुकै रहन्छ ।

३. कानून

सहकारी संस्थाको दर्ता लगायतका नियमन कार्यका लागि भरतपुर महानगरपालिकाले सहकारी ऐन, २०७५ जारी गरेको छ ।

४. दर्ता गर्ने अधिकारी

भरतपुर महानगरपालिकामा सहकारी संस्थाको दर्तालगायतका नियमन र प्रवर्द्धन एवं प्रशिक्षणका कार्यहरू समेत गर्ने गरी भरतपुर महानगरपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई दर्ता गर्ने अधिकारी तोकिएकोछ ।

५. सहकारीपन

सहकारी संस्था दर्ता गर्ने बेला दर्ता गर्ने अधिकारीको जिम्मेवारी भनेको सहकारीपनको सुनिश्चितता हो ।

सहकारीपनको अभावमा -

- क) आर्थिक क्रियाकलाप लोकतान्त्रिक ढङ्गले सङ्गठित गर्ने सहकारी विधि स्थापित हुन पाउँदैन,
- ख) सहकारी संस्था टाठाबाठाहरूको स्वार्थ पूरा गर्ने माध्यम बन्दछ ।

६. सङ्घटन

सङ्गठन भन्दा पृथक सदस्यहरू सम्मिलित भएर संस्था बन्ने क्रमलाई यहाँ सङ्घटन भनिएको छ । व्यक्ति, बसोबास र नागरीकता हुँदासहित सहकारी संस्था बन्दैन । सहकारिताका लागि स्वावलम्बन र पारस्परिकता चाहिन्छ । सहकारी सदस्यमाझ स्वावलम्बनको पारस्परिक अभ्यास कत्तिको प्रभावकारी हुन्छ भन्ने निर्धारक संस्थाको गठन विधि नै हो । सहकारी संस्थाहरू सेवा केन्द्र होइनन्, सशक्तीकरण केन्द्र हुन् ।

जम्मा तीनथरी आर्थिक प्रकृति भएका वर्गले सहकारी संस्था गठन गर्न सक्ने हुन्छन् । ती हुन्-

- क. प्राथमिक उत्पादक,
- ख. वास्तविक श्रमिक र
- ग. सर्वसाधारण उपभोक्ता ।

७. साझा बन्धन

सहकारिता उन्नयनको पारस्परिक प्रयास हो । सक्दा दिने पर्दा लिने आपसलाई पारस्परिकता भनिन्छ । पारस्परिकताका लागि सदस्यहरूमा साझा बन्धन चाहिन्छ । सदस्यहरूले आफूमाझ भेटाइरहने र त्यसका कारण एक-अर्कामा आफन्ती भाव रहिरहने कुरो नै साझा बन्धन हो । छिमेकमा बस्ने अनेक मानिसहरू छिमेकीका नाताले एक हुन्छन् । त्यस अर्थमा छिमेक साझा बन्धन बन्दछ । सहकारी संस्थाहरू प्रायशः छिमेककै साझा बन्धनमा खडा हुने गर्दछन् । त्यसैले सहकारी संस्था भन्नेवित्तिकै समुदायमा आधारित सङ्गठन सम्झिन्छ । छिमेकीको नाताजस्तै सदस्यहरूलाई गाँस्ने सूत्रहरू हुन्-

क) पेसाको नाता (जस्तै: खेतीपाती वा चियाको खेती, कालिगडी) र

ख) अर्को सङ्गठनको नाता (जस्तै: साहित्यिक समाज वा गजलकारको समाज, मजदुरहरूको सङ्गठन, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सङ्घ आदि) ।

साझा बन्धन अरु रूपमा पनि भेटिन सक्तछ । औद्योगिक ग्राम झैं कार्यस्थलीय नाता राम्रो उदाहरण हो । मुख्यतया भने छिमेक, पेसा र अर्को सङ्गठनको नाता हुन् । साझा बन्धन सहकारी सङ्गठनको आधार हुन्छ । त्यसो भन्नुको अर्थ साझा बन्धन हुनासाथै सहकारी स्थापना गर्न सकिन्छ भन्ने होइन । उदाहरणका लागि व्यवसायी सङ्घका सदस्यहरूमा सङ्गठनको नाताले साझा सहकारी सदस्यहरूलाई आफन्त बनाइराख्ने कामकुरा नै साझा बन्धन हो । त्यस्तै, कुनै राजनीतिक दलमा साझा बन्धन भेटियो भनेर दल-विशेषका सदस्यहरूको सहकारी संस्था खोल्न सकिँदैन ।

८. सरोकार

सहकारी संस्थामा सदस्यको सरोकार लगानीमा प्रतिफल प्राप्ति नभएर उत्पादनमूलक, उपभोगजन्य वा स्व-रोजगारीमूलक सेवा प्राप्ति हो । संस्थामा सरोकार जति भयो त्यति नै सदस्य सहभागिता हुने भयो । संस्थाका गतिविधिहरूमा सदस्यहरू नाममात्रको सरोकार हुँदा सतही रूपमा सहभागी हुन्छन् भने वास्तविक सरोकार हुँदा सघन रूपमा ।

९. विषय

सहकारी संस्था गठन अनि दर्ता गर्दा किसिमको पनि विचार गर्नुपर्ने हुन्छ । सहकारी संस्थाको मूल वर्गीकरण त उत्पादक, श्रमिक र उपभोक्ता नै हो । तीन वटा आयाम प्रत्येक अन्तर्गत विषयहरू छुट्ट्याउन सकिन्छ । जस्तै- उत्पादक संस्थाहरूमा दुग्ध कृषक, फलफूल कृषक, माछापालक कृषकका व्यवसाय-विशेषमा केन्द्रित प्रकारहरू हुन सक्छन् । उपभोक्ता संस्थाहरूमा पनि बिजुली, स्वास्थ्य सेवालगायतका किसिम छुट्टिन्छन् । त्यसैगरी औद्योगिक उत्पादन, हस्तकला, श्रम करार - श्रमिक सहकारिता पनि विभिन्न विषयमा विकसित हुन सक्छ । बचत तथा ऋणा सेवा वित्तीय संस्था अन्तर्गत पदर्छ । उत्पादक, श्रमिक वा उपभोक्ता - एकैथरी सदस्य हुने संस्थालाई विषयगत भनिन्छ । उदाहरणका लागि सदस्यहरू सबै चिया खेती गर्ने भए संस्था चियाको विषयगत हुन्छ र सेवाहरू चियामा केन्द्रित हुन्छन् । विषयगत सहकारी संस्थाहरू वस्तु-विशेषका वा कार्य-विशेषका हुन सक्छन् । कृषि सहकारी संस्था कार्य-विशेषको हो भने कफी सहकारी संस्था वस्तु-विशेषको । समुदायमा तीनैथरी सदस्यहरू हुन सक्छन् । समुदायमा - खास गरी ग्रामीण समुदायमा - खेतीपाती गर्ने, श्रम गर्ने र उपभोग गर्ने तीनैथरी परिवारहरू सँगै बस्दछन् । समुदायका सबै जना सबैका यावत् आवश्यकताहरू पूरा गर्ने र साझा आकाङ्क्षाहरू हासिल गर्ने गरी सहकारी ढाँचामा सङ्गठित हुँदा अझ राम्रो भयो । वास्तवमा सहकारी विचारको प्रारम्भ नै समुदाय बनाउने चिन्तनबाट भएको थियो । तीनैथरी आर्थिक प्रकृति भएका समुदायका व्यक्तिहरूको सङ्गठन विषयगत नभएर बहुउद्देश्यीय कहलाइन्छ र सदस्यहरूको आर्थिक प्रकृतिअनुसारका उत्पादन, उपभोग र स्व-रोजगारीका कार्यहरूमा केन्द्रित हुन्छ । यदाकदा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थालाई सामुदायिक सहकारी संस्था पनि भन्ने चलन छ ।

१०. पूर्व-शिक्षा

वैचारिक रूपमा पूर्ण तर व्यवहारमा प्रशस्त विचलन देखिएको आन्दोलन सहकारी पनि हो । सहकारितामा राजनीतिक तटस्थता हुनुपर्दछ, सहकारी

संस्थाको शेयर किन्नु भनेको कम्पनीको शेयर किनेजस्तो होइन र सदस्यहरूले बचत बैङ्क नसम्झेर सक्रिय रूपमा सञ्चालकीय जिम्मा लिने गरी मात्र सहकारी संस्था दर्ता गर्नुपर्दछ। अतः दर्ता गर्ने अधिकारीले दरखास्तवालाहरूलाई कम्तीमा एक दिनको पूर्व-सहकारी शिक्षा प्रस्तावित संस्थाकोतर्फबाट गराउनु उपयुक्त हुन्छ।

११. विनियम

सहकारी संस्थाको विनियम संस्थापनको विधानमात्र होइन, अपितु सदस्यहरूको आकाङ्क्षाको विज्ञप्ति पनि हो । विनियममा सङ्गटनको प्रयोजन खुल्नुपर्दछ, सेवाहरूको रूपाङ्कन हुनुपर्दछ र सशक्तीकरणका प्रक्रियाहरू स्थापित गरीनुपर्दछ। विनियममा सहकारी दर्शन भेटिनुपर्दछ । सुशासनका मानकहरू विनियममै मिल्नुपर्दछ । विनियम सहकारी सदस्यहरूको रचनाको उपज पनि हुनुपर्दछ। सहकारी संस्थाको विनियम सदस्यहरूको आकाङ्क्षा झल्किने बडापत्र हुनुपर्दछ । प्रस्तावित प्रावधानहरू सहकारी मूल्य, मान्यता, सिद्धान्त, प्रचलित सहकारी कानून र भरतपुर महानगरपालिकाको सहकारी ऐन बमोजिम हुनुपर्दछ। विनियममा उल्लेख गर्नुपर्ने विषयहरूको नमूना अनुसूची १३ मा दिइएको छ।

१२. कार्यविधि

सहकारी संस्थापन कार्यविधिलाई गठन र दर्ता गरी दुइटै पाटामा हेर्न सकिन्छ । गठनको प्रक्रिया आवेदकहरूले पूरा गर्नुपर्ने हुन्छ भने दर्ता प्रक्रिया दर्ता गर्ने अधिकारीले । त्यस्तै, गठन परिकल्पना, प्रयत्न, परामर्श, परिमार्जन र पूर्व-तयारीको वस्तुतः अनौपचारिक शृङ्खला हो भने दर्ता प्रारूपको अध्ययन, प्राज्ञिक प्रतिक्रिया, प्रमाणहरूको छानबिन, प्रत्यक्ष परीक्षण र आवश्यक पत्राचारको वस्तुतः औपचारिक शृङ्खला ।

१२.१ गठन कार्यविधि

क. आपसी सरसल्लाह

वैचारिकस्तरमा संस्थाको उपादेयताको प्रारम्भिक लेखाजोखा नै

आपसी सरसल्लाह हो । ‘आपसी’ भनेपछि जसका लागि संस्था चाहिएको हो उनीहरू बीचको भन्ने त प्रस्टै भयो, उनीहरूभन्दा परका कसैको अथवा उनीहरू मध्येकै टाठाबाठामात्रको प्रभावविनाको भन्ने पनि बोध हुन्छ । पहिलो दिनदेखि नै स्वैच्छिक सदस्यताको भावनाबाट काम भएमा नै स्वामित्व सुनिश्चित हुने हो । आपसी सरसल्लाह दुई-चार दिन - अझ दुई-चार महिना नै - चलन सक्तछ, जस दौरान भावी सदस्यहरूले घर-घरै, साथी-साथीबीच वा समूह-समूहमा सहकारिता के हो ? किन राम्रो हो ? र आफूलाई चाहिएको हो, होइन ? भन्ने खालका आधारभूत प्रश्नहरूको उत्तर प्राप्त गर्न सक्दछन ।

ख. पूर्व-परामर्श

आपसी सरसल्लाहका क्रममा पैदा भएका अनेक जिज्ञासाहरूको समाधानविना संस्था गठन गर्नु बुद्धिमानी होइन । आपसी सरसल्लाहकै दौरान दर्ता गर्ने अधिकारीसँग यथाशक्य पूर्व—परामर्श गरेर वास्तविक सहकारी अभ्यास एवं सम्भावनाका सम्बन्धमा प्रस्ट हुनु वाञ्छनीय छ ।

ग. पूर्व-सहकारी शिक्षा

दर्ता गर्ने अधिकारीसँगको परामर्शको उत्तमोत्तम निष्कर्ष माथि १० मा भनिएजस्तो पूर्व—शिक्षाको व्यवस्था हुन सक्तछ ।

घ. प्रथम प्रारम्भिक भेला

प्रस्तावित संस्था गठन गर्न इच्छुक व्यक्तिहरूको प्रारम्भिक भेला बोलाउनुपर्दछ । भेलामा संस्थाको किसिमअनुसार गठन गर्न कानूनतः चाहिने न्यूनतम सङ्ख्यामा इच्छुक सबै व्यक्तिहरू अनिवार्य रूपमा उपस्थित हुनुपर्दछ । भेलामा उपस्थित व्यक्तिहरू मध्येबाट भेलाले तोकेको व्यक्तिको संयोजकत्वमा बैठक बसी देहायको कार्यसूचीमा विचार—विमर्श गरेर निर्णय लिनुपर्दछः

घ-१. संस्था गठन गर्ने,

घ-२. संस्थाको नाम र ठेगाना राख्ने,

- घ-३. उद्देश्य र कार्य तय गर्ने,
 घ-४. कार्यक्षेत्र निर्धारण गर्ने,
 घ-५. शेयर र प्रवेश शुल्कको रकम तोक्ने,
 घ-६. तदर्थ सञ्चालक समिति गठन गर्ने,
 घ-७. संस्थाको विनियम, कार्ययोजना, सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन,
 आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावली र बचत परिचालन गर्ने
 संस्थाको हकमा बचत परिचालन निर्देशिको को मस्यौदा गर्ने,
 घ-८. शेयर र प्रवेश शुल्कबापत उठेको रकम जिम्मा दिने,
 घ-९. स्व-घोषणा गर्ने,
 घ-१०. दर्ता गर्ने अधिकारीसँग पूर्व-परामर्श लिने,
 घ-११. पूर्व-सहकारी कक्षा चलाउने र
 घ-१२. विविध ।

पहिलो प्रारम्भिक भेलाका निर्णयहरूको नमूना अनुसूची ९ बाट लिन सकिन्छ ।

ड) दोस्रो प्रारम्भिक भेला

अघिल्लो प्रारम्भिक भेलाले सुम्पेको जिम्मेवारीअनुसार विभिन्न समितिहरूले कार्य सम्पन्न गरेपछि त्यस बीचमा इच्छुक अन्य व्यक्तिहरू समेतलाई दोस्रो प्रारम्भिक भेलामा डाकी संस्थाको किसिमअनुसार गठन गर्न कानूनतः चाहिने न्यूनतम सङ्ख्या पुगेको उपस्थितिमा देहायको कार्यसूचीमा छलफल चलाएर निर्णय गर्नुपर्दछ:

- ड-१. मस्यौदा विनियम पारित गर्ने,
 ड-२. कार्ययोजना एवं सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनको प्रारूप स्वीकृत गर्ने,
 ड-३. संस्था दर्ता गर्न अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने,
 ड-४. संस्था दर्तापश्चात् शेयर र सदस्य प्रवेश शुल्कबापत उठेको रकम बैङ्कमा खाता खोली जम्मा गर्ने तथा खाता सञ्चालन गर्ने,

ड-५. स्व—घोषणा—पत्रमा सहीछाप गर्ने,

ड-६. आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावली एवं बचत परिचालन गर्ने संस्थाको हकमा बचत परिचालन कार्यविधि गर्ने र

ड-७. विविध ।

दोस्रो भेलाका निर्णय लेख्दा अनुसूची १० को नमूना हेर्न सकिन्छ ।

च. संस्था दर्ताको दरखास्त

माथि उल्लेख भएअनुसारको प्रक्रिया पूरा गरीसकेपछि अनुसूची १४ मा उल्लिखित सम्पूर्ण कागजातहरू संलग्न राखेर दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष दरखास्त दिनुपर्दछ ।

१२.२ दर्ता कार्यविधि

क. प्रारम्भिक छानबिन

दर्ता गर्ने अधिकारीले सहकारी संस्था दर्ताका लागि परेको दरखास्तमा प्रारम्भिक छानबिन गराउनुपर्ने हुन्छ। प्रारम्भिक रूपमा आवश्यक कागदपत्रहरू पुगे, नपुगेको हेरी आवेदकहरूलाई नपुग कागदपत्रहरू पुर्याउन लगाउनु पर्दछ।

ख. विस्तृत छानबिन

दरखास्त दर्ता भएपछि संस्थाको विनियमका व्यवस्थाहरूका साथै तथ्यहरूको जाँचबुझ विस्तृत छानबिनका दौरान गरीन्छ। संस्थाको रचना विनियमबाट हुने हुनाले प्रत्येक बन्दोबस्त सहकारिताको सिद्धान्त, कानून र वित्तीय अनुशासनका सर्वस्वीकार्य मानदण्डबमोजिम भए, नभएको ध्यानयोग्य छ ।

ग. स्थलगत परीक्षण

विस्तृत छानबिनको क्रममा र कहिलेकाहीं प्रारम्भिक छानबिनकै क्रममा पनि सहकारी विधिव्यवहार अनुसार कार्य हुने हो अथवा पेस भएका कागदपत्रहरू तथ्यपूर्ण हुन् भन्ने एकिन गर्न स्थलगत परीक्षण आवश्यक हुनसक्छ।

घ. विशेषीकृत परामर्श

संस्थाको उद्देश्य वा कार्यहरूको कुनै कुरामा द्विविधा उत्पन्न भएको खण्डमा दर्ता गर्ने अधिकारीले सम्बन्धित निकायको परामर्श लिन सक्तछन् । कतिपय अवस्थामा निकायगत सहमति नै चाहिन्छ। उदाहरणका लागि सुरक्षाकर्मी श्रमिकहरूको सहकारी संस्था दर्ता गर्ने सिलसिलामा गृह मन्त्रालयको सहमति लिनुपर्दछ। त्यस्तै, सहकारिताका सिद्धान्त, मूल्य, मान्यताको विषयमा सङ्घीय सहकारी प्रशिक्षण केन्द्रजस्तो प्राज्ञिक संस्थाको परामर्श लिन सकिन्छ ।

ड. दर्ता

संस्था दर्ता गर्दा दर्ता गर्ने अधिकारीले निर्णय गरी दर्ता कित्तावमा चढाएर प्रमाणित गर्नुका साथै विनियमसमेत प्रमाणित गरेर निर्धारित ढाँचामा दर्ताको प्रमाण—पत्र दिनुपर्ने हुन्छ । दर्ता नम्बर देहायबमोजिम कायम गर्नु वाञ्छनीय छः

- क) सहकारी प्रशिक्षण तथा डिभिजन कार्यालयबाट अभिलेख हस्तान्तरण भई आएका साविकका संस्थाहरूको दर्ता नम्बर यथावतै राख्ने,
- ख) भरतपुर महानगरपालिकाबाट दर्ता हुने संस्थाको नम्बर एकदेखि सिलसिलेवार दिने,
- ग) वर्ष फेरिँदा पनि दर्ता नम्बरको क्रम नटुटाउने,
- घ) जुनसुकै किसिमको संस्था भए तापनि दर्ता नम्बर एकैनास गर्ने र
- ड) दर्ता नम्बरमा नै किसिम, वर्ष वा अन्य कुराको सङ्केत भरसक नराख्ने ।

दर्ता प्रमाण—पत्रमा संस्थाको विषयगत वर्गीकरण जनाउन सकिन्छ । महिलामात्रको संस्थाको हकमा भने 'महिला' समेत लेखिदिनु राम्रो हुन्छ (जस्तै—महिला कफी, महिला हस्तकला वा महिला बहुउद्देश्यीय) । दर्ता प्रमाण—पत्र दुई प्रति बनाएर एक प्रति अभिलेखमा राख्नुपर्दछ । त्यसै गरी

विनियम, कार्ययोजना, सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनलगायतका कागतपत्रहरू पनि एक प्रति दरखास्तवालाहरूलाई दिएर एक प्रति कार्यालयको अभिलेखमा राख्नुपर्दछ ।

१२.३. संस्था दर्ता गर्ने आधार: सहकारी संस्था दर्ता सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस सहित निम्न आधारमा गरीनेछ:

१२.३.१ बसोवासको आधार:

बसोवासको आधारमा संस्था दर्ता गर्न संयुक्त रूपमा आवेदन गर्ने अलग अलग परिवारका सहकारी ऐनले तोकेको संख्यामा प्राकृतिक व्यक्तिहरूको निम्नानुसारका कागजातहरू पेश गर्नु पर्नेछ:

- १) नेपाली नागरीकताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपी ।
- २) हालसालै खिचिएको पासपोर्ट साइजको एक एक प्रति फोटो ।
- ३) कार्यक्षेत्रभित्र बसोवास गरेको तर प्रस्तावित संस्थाको कार्यक्षेत्र बाहिरको नागरीकता भएको आवेदकहरूको हकमा नेपाली नागरीकताको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपिको साथमा कार्य क्षेत्रभित्र बसोवास गरेको व्यहोरा प्रमाणित हुने देहायको मध्ये कुनै एक प्रमाणको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
 - क) परिवार सहितको बसाई सराई गरी आएको भए सोको प्रमाण पत्र ।
 - ख) वैवाहिक सम्बन्धका आधारमा बसाई सर्नु परेको भए विवाह दर्ताको प्रमाणपत्र र नाता प्रमाणित ।
 - ग) घर भएको प्रमाणित गर्न जग्गाधनी पुर्जाको प्रतिलिपि र घर नक्सा इजाजतको प्रतिलिपि वा हालसालै विद्युत महसुल तिरेको बिल र तिरो तिरेको रसिद ।
 - घ) विगत दुई वर्ष देखि सम्बन्धित कार्य क्षेत्रमा व्यवसाय

- गरी बसेको प्रमाणित हुने नविकरण सहितको व्यवसाय इजाजत प्रमाणपत्र र कर तिरेको प्रमाण पत्रको प्रमाणित प्रतिलिपिहरू ।
- ड) कर्मचारीको हकमा स्थायी नियुक्ति पत्र, हाल कार्यरत कार्यालय वा निकाय खुल्ने प्रमाण र सम्बन्धित कार्य क्षेत्रमा बसोबास गरेको व्यहोरा प्रमाणित हुने वडा कार्यालयले गरेको बढीमा १ महिना भित्रको सिफारिस ।
- च) आमा बाबु श्रीमान् श्रीमती र छोरा छोरी बाहेक अन्यको हकमा एकाघर सगोलमा रहेको नाता समेत खुल्ने स्थानीय निकायको सिफारिस ।
- ४) बसोबासका आधारमा संस्था दर्ताको लागि आवेदन गर्ने व्यक्तिहरू मध्ये कम्तिमा ८० प्रतिशत आवेदकहरूको स्थायी बसोबास प्रस्तावित संस्थाको कार्यक्षेत्र भित्र हुनु पर्नेछ । यो अनुपात संस्थाले सधै कायम राख्नु पर्नेछ ।

१२.३.२ पेशा र पेशागत सँगठनको आधार:

- (१) सहकारी ऐनले तोकेको संख्यामा एउटै पेशा वा पेशागत सँगठनका व्यक्तिहरू मिलि प्रारम्भिक सहकारी संस्था दर्ता गर्न सक्नेछन् । यस आधारमा संस्था दर्ता गर्नका लागि पेशा वा पेशागत सँगठन खुल्ने प्रमाणहरू समेत पेश गर्नु पर्नेछ । यस्ता संस्थाको कार्य क्षेत्र सदस्यहरूको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित निकायको परिसर वा आवेदक सदस्यहरूको ठेगानाका आधारमा बढीमा महानगरका सबै वडा सम्म कायम गर्न सकिनेछ ।
- २) कानून बमोजिम गठित एउटा पेशागत सँगठन अन्तर्गत एक भन्दा बढी संस्थाको दर्ता गरीने छैन । सम्बन्धित पेशागत सँगठनको आधिकारिक सहमतिमा मात्र पेशागत

सँगठनको आधारमा संस्था दर्ता गर्न सकिनेछ ।

१२.३.३ संस्थागत आधार:

सरकारी निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरू, नेपाल सरकारको पूर्ण, अर्ध वा आंशिक स्वामित्व भएका सरकारी संस्थान वा प्राधिकरणका कर्मचारीहरू, सार्वजनिक, सहकारी र निजी कलकारखानामा कार्यरत मजदूरहरू, शैक्षिक संस्थामा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीहरू, अस्पतालमा कार्यरत कर्मचारीहरू मात्र सदस्य हुन सक्ने आधारमा निर्दिष्ट कार्यालयको परिसर भित्र मात्र कार्यक्षेत्र रहने गरी आफ्ना सदस्यहरू माझ बचत तथा ऋणको कारोवार, सदस्यहरूको सामूहिक हित प्रवर्द्धनका लागि सामाजिक कामहरू र सांस्कृतिक क्रियाकलापहरू सञ्चालनगर्ने उद्देश्य राखी सहकारी संस्था दर्ता गर्न सकिनेछ । यस आधारमा दर्ता हुने सहकारी संस्थाका आवेदक सदस्यले आवेदन गर्दा दरखास्तका साथ देहायका विवरण पेश गर्नु पर्नेछ:

१. नेपाली नागरीकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
२. हालसालै खिचिएको पासपोर्ट साइजको फोटो १।१ प्रति ।
३. सम्बन्धित निकायको सदस्यता वा नियुक्तिको प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
४. सम्बन्धित निकायको स्वीकृति ।

१२.४ संस्थाको नाम

- १) संस्थाको नाममा “बैंक”, “फाइनान्स”, “इन्भेष्टमेण्ट”, “डेभलपमेण्ट” तथा “वित्तीय संस्था” वा “कम्पनी” जनाउने शब्दहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- २) संस्था दर्ता गर्दा एक जिल्लाभित्र एउटा नामको एक मात्र संस्था दर्ता गर्न सकिनेछ । जिल्ला फरक परेपनि जोडिएको नगर वा

- गाँउमा रहेको कुनै पुरानो संस्थासँग मिल्दो नाममा संस्था दर्ता गरीने छैन ।
- ३) संस्थाको प्रस्तावित नामका लागि निवेदन सहित अग्रिम स्वीकृति लिनु पर्नेछ । स्वीकृति लिएको १० दिन भित्रमा प्रस्तावित नामको संस्था दर्ताका लागि सम्बन्धित कार्यालयमा निवेदन पेश गरी सक्नुपर्नेछ । तोकिए बमोजिमको समय नाघेपछि सो नाम अरुले प्रयोग गर्न सक्नेछन् ।
 - ४) कुनै निकाय वा समूह वा व्यक्तिबाट प्रवर्द्धित भनी उल्लेख गरीएको संस्था दर्ता गरीने छैन । यस्तो शब्दको प्रयोग संस्था सञ्चालन कुनै पनि चरणमा प्रयोगमा ल्याउन पाइने छैन ।
 - ५) तोकिएको भौगोलिक कार्यक्षेत्र भन्दा व्यापक कार्य क्षेत्र जनाउने नाम राखी संस्था दर्ता गरीने छैन ।
 - ६) संचालनमा रहेका अन्य संस्थाहरुको नामको अगाडि वा पछाडि उपसर्ग वा प्रत्यय वा अन्य शब्द जोडी संस्था दर्ता गरीने छैन ।
 - ७) संस्थाको नाम देवनागरी लिपीमा हुनु पर्नेछ । अनुवाद गरी अंग्रेजी र नेपालीमा फरक नाम उल्लेख गर्न पाइने छैन । प्रस्तावित संस्थाको नाम अर्थ खुल्ने गरी कम्तिमा दुइ अक्षरको हुनु पर्नेछ । नामका लागि संक्षिप्त अक्षरको प्रयोग गर्न सकिने छैन । संस्थाको नाममा सहकारी र लिमिटेड शब्दको प्रयोग अनिवार्य हुनेछ ।

१३. पुनर्गठन

स्थापित संस्थाको कार्यकारण, कार्यक्षेत्र र कार्यसञ्चालनको ढङ्गमा तात्त्विक फरक परे पुनर्गठन हुन्छ । पुनर्गठन सहकारी प्रयासको बढवाका लागि साङ्गठनिक समायोजनको प्रक्रिया पनि हो । पुनःरचनाको प्रस्तावले दर्ता गर्ने अधिकारीका लागि नियामक मानदण्डहरू कायम गराउने मौका पनि प्रदान गर्दछ ।

सहकारी संस्थाको पुनर्गठनका देहायका पाँचोटा मुख्य भेद पहिल्याउन

सकिन्छः

- क. स्थानीयकरण
- ख. रूपान्तरण
- ग. एकीकरण
- घ. विस्तारण
- ड. पुनःसंरचना ।

१३. क. स्थानीयकरण

कार्यक्षेत्रको व्यापक फैलोड भएको संस्थाको सदस्यता वा सेवा सञ्चालन नभएको वा नगन्ने मात्रामा भएको कार्यक्षेत्र झिकेर समुदायमा आधारित एवं सदस्य केन्द्रित रूपमा सहकारी गतिविधि सघन तुल्याउने प्रक्रिया नै स्थानीयकरण हो । सञ्चालकहरूको तहबहमा जोखिमावस्थामा चलिरहेको संस्थालाई देहायबमोजिम स्थानीयकरण गरी सुव्यवस्थित तुल्याउने गुञ्जायस हुन्छ ।

- १) सदस्य वा कारोबार सञ्चालन नभएका वडाहरू कार्यक्षेत्रमा नराखे गरी विनियमको सम्बन्धित दफा संशोधन गरेर,
- २) उल्लेखनीय मात्रामा सदस्य वा कारोबार सञ्चालन भएका वडाहरूमा कार्यक्षेत्र सीमित गरी कानूनले तोकेको मात्रामा सदस्य वा कारोबार सञ्चालन नभएका वडाहरूलाई कार्यक्षेत्रबाट झिकने गरी विनियमको सम्बन्धित दफा संशोधनका साथै त्यसरी कार्यक्षेत्रबाहिर पर्ने सदस्यहरूको शेयर तथा बचतको रकम फिर्ता दिने व्यवस्था मिलाएर र

१३. ख. रूपान्तरण

रूपान्तरण वस्तुतः संस्थाको विषय परिवर्तन हो । खास गरी ग्रामीण क्षेत्रका बचत तथा ऋणका विषयगत संस्थाहरू बहुउद्देश्यीय संस्थामा परिवर्तित हुन चाहिरहेका देखिन्छन् । त्यसको उल्टो वा अन्यथा पनि विषयान्तरका प्रस्ताव आउन सक्तछन् ।

अवस्था एकः बचत परिचालन नगर्ने संस्थाबाट नगर्ने नै संस्थामा

साधारणतया सदस्यहरूको बचत परिचालन नगर्ने संस्थाको रूपान्तरणमा नियामक सरोकार खासै हुँदैन। उदाहरणका लागि सदस्यहरूको बचत सङ्कलन नगर्ने वडाको दुग्ध उत्पादक संस्था वडाकै कृषि संस्थामा परिवर्तित हुन चाहे विनियम संशोधनको प्रक्रिया पूरा गरे भइहाल्दछ । दर्ता गर्ने अधिकारीको जिम्मेवारी नै यस्तो हुन्छ कि सुधारको प्रत्येक मौका छोप्नुपर्ने हुन्छ ।

अवस्था दुई: बचत तथा ऋणको विषयगत संस्थाबाट बहुउद्देश्यीय संस्थामा

बचत परिचालन गर्ने संस्थाको हकमा भने वित्तीय अनुशासनका मानदण्डहरू कायम राख्नुपर्ने हुन्छ । भरतपुर महानगरपालिकाको कुनै वडामा सञ्चालित बचत तथा ऋण संस्थाले बहुउद्देश्यीय संस्थामा रूपान्तरित हुन चाहेको अवस्थामा देहायका सर्त-बन्देजहरू पुरा गर्नुपर्दछ ।

- ख—१. बचत तथा ऋण संस्थाकै रूपमा पनि पछिल्लो वर्ष सञ्चालन घाटा वा सञ्चालनमा समस्या परेको नहुनुपर्ने,
- ख—२. संस्थाले नियमित बचत (अर्थात् महिनावारी प्रतिसदस्य रु. १।— देखि १,०००।— सम्म) मात्र सङ्कलन गरेको हुनुपर्ने,
- ख—३. नियमित बचतबाहेक दैनिक वा चाहेका बेला अनिर्धारित रकम सङ्कलन गरेको वा आवधिक बचत स्वीकार गरेको भए त्यस्तो बचतको रकम सदस्यहरूलाई फिर्ता दिएर दायित्व फरफारक गरीसकेको हुनुपर्ने,
- ख—४. बहुउद्देश्यीय संस्थाको रूपमा विनियम स्वीकृत भएको तीन वर्षभित्र संस्थाको बचत दायित्वको रकम र सदस्यतर्फि वार्षिक खरिद वा विक्री कारोबारको रकमसमेत गरी हुने जम्मा कारोबारमा बचत दायित्वको अनुपात ३० प्रतिशतभन्दा तल झार्नुपर्ने,
- ख—५. खण्ड ख—४ बमोजिम हुने गरी बचत परिचालन सेवा सीमाङ्कनका साथसाथै व्यावसायिक सेवा विस्तारको कार्ययोजना एवं विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनसमेत पेस गर्नुपर्ने,
- ख—६. बचत तथा ऋण सेवाका उपभोक्ताका साथै वडाका दैनिक आवश्यकताका वस्तु उपभोक्ता, प्राथमिक उत्पादक र वास्तविक श्रमिकहरू समेतलाई सदस्यता खुला गर्नुपर्ने तर महिलामात्रको

संस्था भए ती वर्गका पनि महिलामात्रमा सदस्यता सीमित राख्न सकिने,

ख—७. माथि खण्ड ख—४ मा उल्लिखित सर्त विनियम संशोधन भएको ३ वर्षभित्र तथा अन्य सबै सर्तहरू पूर्व—स्वीकृति पाएको १ वर्षभित्र पूरा गर्ने गरी बचत तथा ऋणको विषयगत संस्थाबाट बहुउद्देश्यीय संस्थाको रूपमा पुनर्गठनका लागि साधारण सभाको दुई—तिहाइ बहुमतको निर्णयसहित स्वीकृति लिन दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष निवेदन दिनुपर्ने ।

ख—८. बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि दर्ता गर्ने अधिकारीले वास्तविकताको जाँच गरेर पुनर्गठनका लागि स्वीकृति दिनुका साथै विनियम संशोधन प्रस्ताव भइआएको खण्डमा संशोधित विनियम स्वीकृत गर्ने व्यवस्था मिलाउन सकिन्छ ।

अवस्था तीन: बहुउद्देश्यीय संस्थाबाट बचत तथा ऋणको विषयगत संस्थामा
बहुउद्देश्यीय संस्थालाई बचत तथा ऋणको विषयगत संस्थामा पुनर्गठन गर्ने हो भने देहायका सर्त-बन्देजहरू पूरा गर्नुपर्ने हुन्छ:

ख—१. बहुउद्देश्यीय संस्थाकै रूपमा पनि पछिल्लो वर्ष सञ्चालन घाटा वा सञ्चालनमा समस्या परेको नहुनुपर्ने,

ख—२. संस्थाले आफ्नो स्वामित्वमा कृषि फाराम, सङ्कलन केन्द्र, विक्री कक्ष, प्रशोधन संयन्त्र, कार्यशाला, उपभोक्ता भन्डार, आपसी सुरक्षणलगायत बचत परिचालनबाहेकका जुनसुकै व्यवसाय चलाएको भए बन्द गर्नुपर्ने,

ख—३. खण्ड ख—२ मा उल्लेख गरी एबमोजिम बन्द भएका व्यवसायतर्फको सम्पूर्ण दायित्व फरफारक गरी सम्पत्ति नगदमा परिणत गरीएको हुनुपर्ने,

ख—४. बचत तथा ऋण संस्थामा परिणत भएको ३ वर्षभित्र संरक्षण, संरचना, सम्पत्ति, लागत, तरलतासमेतको वित्तीय अनुशासनका स्थापित मानदण्ड पूरा गर्नुपर्ने,

ख—५. संस्थामा बचत नगर्ने उत्पादक, श्रमिक वा बचत—ऋण सेवाबाहेकका उपभोक्ताहरूको सदस्यता कायम राख्न नहुने,

- ख—६. सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण कानूनअन्तर्गत नियामक निकायबाट जारी भएको निर्देशनका थप व्यवस्थाहरू पूर्णतया पालना गर्नुपर्ने,
- ख—७. प्राथमिक पुँजी कोष र जम्मा बचत दायित्वको अनुपात १:१५ सम्म हुन सक्ने र
- ख—८. माथि खण्ड ख—४ मा उल्लिखित सर्त विनियम संशोधन भएको ३ वर्षभित्र र अन्य सबै सर्तहरू पूर्व—स्वीकृति पाएको १ वर्षभित्र पूरा गर्ने गरी माथि अवस्था दुईका हकमा भनिएबमोजिम स्वीकृतिका लागि निवेदन दिनुपर्ने ।

अवस्था चार: नियमित बचत परिचालन गर्ने उत्पादक वा श्रमिक संस्थाबाट नियमित नै बचत परिचालन गर्ने वित्तीय संस्थामा

मासिक नियमित रूपमा सीमित मात्रामा बचत परिचालन गरीरहेको वा दैनिक रूपमा अनिर्धारित खालको बचत परिचालन गरीरहेको उत्पादक वा श्रमिक संस्थालाई नियमित बचत नै परिचालन गर्ने गरी वित्तीय संस्थामा परिणत गर्दा विनियममा जो-चाहिने थपघटसमेत गरेर नियमित संशोधनको प्रक्रिया अपनाए पुग्ने हुन्छ ।

अवस्था पाँच: नियमित वा अन्य प्रकारले बचत परिचालन गर्ने उत्पादक, श्रमिक वा बहुउद्देश्यीय संस्थाबाट वित्तीय बाहेकको अन्य संस्थामा

वित्तीय बाहेकको कुनै पनि प्रकारको संस्थाले बचत तथा ऋणाको मुख्य कारोबार गर्न नसक्ने भएकाले रूपान्तरणको प्रक्रिया प्रारम्भ गर्नुपूर्व नै बचत तथा ऋणा मुख्य कारोबार नहुने गरी बचततर्फको दायित्व फछ्यौट गरीसकेको हुनुपर्दछ ।

व्यवहारमा प्रायशः माथि उल्लिखित पाँचवटै अवस्था परेका हुन्छन् । फरक अवस्था पर्दा पनि खास गरी बचत परिचालन गरीरहेको वा गर्ने हो, होइन र मासिक रूपमा सीमित मात्रामा बचत परिचालन गरीरहेको वा गर्ने हो वा दैनिक रूपमा अनिर्धारित खालको बचत परिचालन गरीरहेको वा गर्ने हो ? भन्ने विचार गरेर पाँचमध्ये जुन अवस्था मिल्दोजुल्दो हुन्छ त्यसैबमोजिम गर्न सकिन्छ ।

१३. ग. सहकारी संस्था एकीकरण

१३.ग.१. संस्थाको एकीकरण व्यवस्थाको उद्देश्य:

- क) सबल र सक्षम संस्थाको निर्माण गर्न,
- ख) संस्थालाई पूँजी भौतिक तथा मानवीय संसाधन द्वारा सक्षम र आत्मनिर्भर बनाउन,
- ग) संस्थाको दिगो विकास र स्थायित्व प्रदान गर्न,
- घ) सदस्यहरूलाई प्रदान गर्ने सेवामा गुणात्मकता तथा परिमाणत्मकतामा वृद्धि गर्न,
- ङ) एक व्यक्ति एक सहकारी सदस्यतालाई जोड दिन,
- च) सञ्चालन खर्चमा कटौती गरी उत्पादन क्षेत्रमा लगानी बढाउन,
- छ) संस्थालाई आधुनिक प्रविधिबाट सम्पन्न बनाई व्यवसायीकरण गर्न,
- ज) सहकारी क्षेत्रमा देखिएका विकृतिहरूमा सुधार गर्न,

१३.ग.२. एकीकरण गर्न सकिने सहकारी संस्थाहरू: निम्न संस्थाहरूलाई एकीकरण गर्न सकिनेछ ।

- क) कार्य क्षेत्र एक अर्कासँग खण्टिएको वा जोडिएको हुनुपर्ने,
- ख) एकै विषय वा प्रकृतिका संस्था हुनुपर्ने वा फरक विषय वा प्रकृतिका भए तापनि मूलतः एकै विषयमा प्रतिस्पर्धा भएको हुनु पर्ने ।
- ग) एकीकरण पश्चात सदस्यको प्रत्यक्ष सहभागिता एवं लोकतान्त्रिक नियन्त्रण कायम रहनुपर्ने विषयमा संस्थाहरू प्रतिबद्ध हुनुपर्ने ।

१३.ग.३. एकीकरणको व्यवस्थापन: एकीकरणको व्यवस्थापन निम्नानुसार गर्नु पर्दछ:

- क) एकीकरण गरीने संस्थाहरूको आवश्यकता पहिचान गर्ने,
- ख) एकीकृत हुने संस्थाहरूका शेयर सदस्य तथा

सञ्चालक समिति, लेखासमिति र अन्य उप समितिका सबै सदस्य वा पदाधिकारी अथवा आवश्यकता अनुसारको उपस्थितिमा एकीकरण सम्बन्धी अन्तरक्रिया छलफल कार्यक्रमको सञ्चालन गरी सहमति जुटाउने,

- ग) उपयुक्त अन्तरक्रिया छलफल पश्चात एकीकृत हुन चाहने संस्थाहरूको सञ्चालक समितिको बैठकबाट एकीकरणको निमित्त शर्त र कार्यविधि तयार पार्न संयुक्त कार्यदल निर्माण गर्ने,
- घ) कार्यदलले शर्त तथा कार्यविधिमा गहन बहस र छलफल पश्चात अनुसूची—१५ बमोजिमको शर्त तथा कार्यविधि तयार पारी एकीकृत हुन चाहने संस्थाहरूमा प्रस्तुत गर्ने,
- ङ) कार्यदलले प्रस्तुत गरेको शर्त र कार्यविधिलाई एकीकृत हुन चाहने संस्थाहरूको सञ्चालक समितिको बैठकबाट साधारण सभामा लैजाने गरी अन्तिम रूप दिने,
- च) एकीकरण गर्ने संस्थाहरूको शर्त तथा कार्यविधि सञ्चालक समितिले पारित गरेपछि सम्बन्धित संस्थाहरूको नियमित साधारण सभाको समय भए त्यसैमा सो नभए विशेष साधारण सभा डाक्ने र शर्त तथा कार्यविधि प्रस्तुत गर्ने ।
- छ) एकीकरणमा संलग्न हुने संस्थाहरूले सहकारी तथा रोजगार प्रवर्द्धन शाखा र छाता संघ सँग आवश्यक राय, सुझाव र सहमति प्राप्त गर्ने ।

१३.ग.४. पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने: (१) दफा १३.ग.२ बमोजिम योग्य दुई वा दुई भन्दा बढी संस्थाले एक आपसमा एकीकरण हुन चाहेमा एकीकरण कार्यको समय सीमा

र तोकिएको प्रस्तावित कार्ययोजना सहित आ-आफ्नो सञ्चालक समितिबाट प्रस्ताव पारित गरी सो सम्बन्धी कार्य गर्न भरतपुर महानगरपालिका, सहकारी तथा रोजगार प्रवर्द्धन शाखामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भए पछि शाखाले माग बमोजिम संस्थाहरु एकीकरण गर्न योग्य देखिए एकीकरणको कार्य अगाडि वढाउन स्वीकृति दिनु पर्नेछ । तर पूर्व स्वीकृति नलिएको भएतापनि संस्थालाई एकीकरण गर्ने गरी स्वीकृति दिन यस उपदफाले बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

१३.ग.५. सम्पत्ति तथा दायित्वको मूल्याङ्कन सम्बन्धी

व्यवस्था: १) पूर्व स्वीकृति लिएपछि एकीकरण हुन चाहने संस्थाले आ-आफ्नो सम्पत्ति र दायित्व तथा कारोवारको पछिल्लो मूल्याङ्कन गराउनु पर्ने अवस्था भए मुल्यांकनकर्ता नियुक्ति गरी सम्पत्ति र दायित्वको मुल्यांकन गराउनु पर्नेछ ।

२) मूल्यांकनकर्ताले पेश गर्ने प्रतिवेदनमा संघ-संस्थाको देहाय बमोजिमका विषयहरुमा किटानीका साथ राय पेश गर्नु पर्ने छ र एकीकरण कार्यबाट उक्त विषयमा पर्ने प्रभावको विस्तृत विश्लेषण समेत गरेको हुनुपर्नेछ:-

क) कर्जा वर्गीकरण,

ख) कर्जा नोक्सानी व्यवस्थाको पर्याप्तता,

ग) प्रचलित कानून तथा नियमनको पालना स्थिति,

घ) तरलता विवरण,

ड) जनशक्ति व्यवस्थापन र

च) अन्य आवश्यक विषयहरु ।

१३.ग.६. एकीकरणमा राख्नु पर्ने शर्त र कार्यविधिका विषयहरू:

- एकीकरणमा निम्न शर्त तथा कार्यविधिहरू राख्नु पर्छ ।
- क) कुन कुन संस्थासँग एकीकरण गर्ने हो सो उल्लेख गर्ने ।
- ख) एकीकृत संस्थाको नाम एकीकृत हुने संस्थाहरू मध्ये कुन संस्थाको नाम राख्ने हो वा नयाँ नाम के राख्ने हो सो को उल्लेख गर्ने र संस्थाको कार्यालय कहाँ रहने हो ठेगाना समेत उल्लेख गर्ने ।
- ग) एकीकृत संस्थाको कार्य क्षेत्र कति रहने हो सो एकिन गर्ने ।
- घ) कुन संस्थाको विनियम स्वीकार गर्ने हो वा नयाँ विनियम तर्जुमा गर्ने वा कुनै विनियममा संशोधन गर्ने हो उल्लेख गर्ने ।
- ङ) शेयर पूँजिको रकम, विनियममा व्यवस्था भए बमोजिमका कोषमा रहेको रकमहरू एकीकृत संस्थामा के कसरी समावेश गर्ने र उपयोग गर्ने तरिका (जस्तै: एकीकृत हुने संस्थाहरूको शेयर पूँजिको रकम र संस्थाको विभिन्न कोषमा रहेको रकम तथा सदस्य संख्या सामान्यतया असमान हुन्छन् ।)
- च) संस्थाको सम्पत्ति एकीकृत संस्थामा के कसरी प्रयोग गर्ने र दायित्वहरू के कसरी भुक्तानी गर्ने सो सम्बन्धी विषय ।
- छ) अन्य आवश्यक विषय ।

१३.ग.७. एकीकरणको साधारण सभामा प्रस्तुत गरीने विषयहरू:

- संस्था एकीकरण कार्यको लागि साधारण सभामा निम्न विषयहरू पेश गर्नु पर्नेछ:
- क) अनुसूची — १५ बमोजिमको ढाँचामा प्रस्तुत गरीएको शर्त तथा कार्यविधि सम्बन्धी विवरण,
- ख) एकीकृत हुने अघिल्लो दिन सम्मको वासलात,

- ग) आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन,
- घ) साधारणसभाबाट एकीकरणको स्वीकृति लिने कार्यका लागि अधिकार प्रत्यायोजन गरी प्रतिनिधि तोक्ने कार्य,
- ङ) एकीकरण पछि कुनै विवाद भए विवाद समाधान गर्न एकीकृत हुन आउने संस्थाबाट वढीमा ५ जनाको विवाद समाधान समिति गठन गर्ने,
- च) एकीकृत संस्थाहरूको सम्पत्ति (स्थायी भए) नियमानुसार नामसारी सम्बन्धी विषय,
- छ) संस्थाहरूको ऋण लगानी, ऋण असुली र भुक्तानी, बचत तथा ऋणको व्याजदर, सदस्यताको क्रम संख्या, शेयर प्रमाण पत्र लिने दिने, कर्मचारी व्यवस्थापन, कारोवार स्थगन जस्ता विषयहरूमा कुनै छुट्टै व्यवस्था गर्नु पर्ने भए सो समेत निर्णय गर्ने ।

१३.ग.८. सम्झौता सम्बन्धी व्यवस्था: कार्यालयबाट प्रक्रिया अगाडि बढाउन स्वीकृत प्राप्त गरेका संस्थाले देहायका कुराहरू खुल्ने गरी एक आपसमा सम्झौता सम्पन्न गर्नु पर्नेछ:

- क) एकीकरण हुने संस्थाको नाम, ठेगाना, कार्यक्षेत्र, एकीकरण भए पछि रहने नाम, ठेगाना, र कार्यक्षेत्र,
- ख) सदस्यहरूको हक हित संरक्षण गर्ने व्यवस्था,
- ग) संस्थाको सम्पत्तिको मूल्याङ्कन, सम्पत्ति-दायित्वको मिलान पद्धति,
- घ) एकीकरण गर्न लाग्ने अनुमानित समयावधि,
- ङ) संस्थाको विनियमावली, कार्य सञ्चालनसम्बन्धी नियमावलीहरू, बचत तथा ऋण नीति-निर्देशिका संस्थाको रूपमा परिणत हुने वा एकीकरण हुने

संस्थाको नाम,

- च) एकीकरण भएपछिको पूँजी संरचना तथा स्वामित्व संरचना,
- ज) एकीकरण भएपछिको संघ-संस्थामा आवश्यक कर्मचारी मात्र रहने गरी कर्मचारी कटौती योजना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन योजना तथा कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था,
- झ) प्रचलित सहकारी कानूनको पालनाको लागि पूरा गर्नुपर्ने विषय र स्वीकृति प्रक्रिया,
- ञ) संस्थागत पुनर्संरचना, एक आपसमा सदस्यता सेवा केन्द्रहरुको मिलान तथा सञ्चालन व्यवस्था,
- ट) अन्य प्रचलित कानून र सो को पालना भएको घोषणा,
- ठ) कार्यालयले तोकेका अन्य आवश्यक विषयहरु ।

१३.ग.९. एकीकरणको लागि निवेदन दिने:

- (१) दफा १३.ग.४ बमोजिम स्वीकृति प्राप्त वा स्वीकृति प्राप्त नभएका संस्थाले प्रक्रिया पूरा गरी एक आपसमा एकीकरण हुन चाहेमा एकीकरण कार्यको समय सीमा र तोकिएको प्रस्तावित कार्ययोजना सहित विद्यमान पूँजी संरचना अनुसार आ— आफ्नो साधारण सभाबाट प्रस्ताव पारित गरी सो सम्बन्धी कार्य अगाडि बढाउन सञ्चालक समितिलाई अख्तियारी प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उप—दफा (१) बमोजिम पारित एकीकरण प्रस्तावका आधारमा दुबै सञ्चालक ससमितिको निर्णय सहित संयुक्त रूपमा कार्यालयमा अनुसूची —१६ बमोजिमको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ ।

१३.ग.१०. कार्यालयले अपनाउनु पर्ने कार्य प्रक्रिया: (१)

एकीकरणको लागि निवेदन पेश भए पछि कार्यालयले

निम्नानुसारको कार्य प्रक्रिया अपनाउनु पर्नेछ ।

- क) कार्यालयसँग एकीकरण लागि पूर्व स्वीकृति लिए, नलिएको र नलिएको अवस्थामा एकीकरण पश्चात आउन सक्ने कानूनी जटिलताको विषय यकिन गर्ने,
 - ख) एकीकरण हुने संस्थाहरूको साधारणसभाको दुईतिहाई बहुमतबाट नियमानुसारको प्रस्ताव पारित भए नभएको हेर्ने,
 - ग) एकीकरण कार्य सम्पन्न भएको सूचना पत्र प्रत्रिकामा प्रकाशित गर्न लगाउने,
 - घ) संस्था एकीकरण गरे पछि मुल संस्थाको दर्ता कायम राखी अन्य संस्थाको लगत कट्टा गर्ने र सो को जानकारी जिल्ला सहकारी संघ, विषयगत संघ, सहकारी विभाग लगायतका निकायमा पठाउने,
- (२) संस्थाहरूको एकिकरण गर्दा हाल कायम रहेको नाम चाहे अन्य नाम प्रस्ताव गरीएमा मापदण्ड बमोजिम नयां नाम दिने प्रयोजनका लागि विभागको सहमति आवश्यक पर्ने ।

१३.ग.११. अन्तिम स्वीकृति सम्बन्धी व्यवस्था: (१) एकीकरणको लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउन पूर्व स्वीकृत पाएका संस्था दफा १३.ग.५ बमोजिमको प्रतिवेदन र दफा १३.ग.८ बमोजिमको सम्झौतापत्र सहित अन्तिम स्वीकृतिको निमित्त कार्यालयमा संयुक्त रूपमा देहायका थप कागजात संलग्न गरी निवेदन दिनु पर्नेछ:-

- क) एकीकरण हुने संस्थाहरूको पछिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण भएको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन सहितको वार्षिक प्रतिवेदन,

- ख) एकीकरण गर्ने सम्बन्धमा कुनै समझदारीपत्र भए त्यस्तो समझदारीपत्र र एकीकरण समिति गठनको निर्णय,
- ग) एकीकरण हुने संस्थाको चल अचल सम्पत्ति तथा दायित्वको पछिल्लो यथार्थ विवरणको मूल्याङ्कनको लागि नियुक्त मूल्यांकनकर्ताको प्रतिवेदन,
- घ) एकीकरण हुने संस्थाको नाम, ठेगाना,
- ङ) एकीकरण सम्बन्धमा स्वीकृत भएको अन्तिम कार्य योजना,
- च) कार्यालयले तोकेका अन्य कागजात तथा विवरण,
- ड) एकीकृत हुन आउने संस्थाहरूले अनुसूची —१६ बमोजिमको संयुक्त आवेदन
- च) एकीकरणको निर्णयहरूको प्रमाणित प्रतिलिपि,
- छ) एकीकरणको शर्त र कार्यविधि,
- ज) एकीकरण हुने संस्थाहरूको छुट्टा छुट्टै र संयुक्त वासलात,
- झ) कार्यालयको स्वीकृतिमा स्थानीय पत्र पत्रिकामा संस्था एकीकरणमा जान लागेको कुराको सार्वजनिक सूचना जारी गरेको सूचना,
- ञ) उक्त सूचना प्रकाशित भएपछि एकीकरण सम्पन्न नभएसम्म कुनै आर्थिक कारोवार नगर्ने,
- ट) एकीकरणका लागि कार्यालयमा पत्राचार गर्दा एकीकृत हुन चाहने संस्थाको अघिल्लो वर्षको साधारण सभाद्वारा अनुमोदित लेखा परीक्षण प्रतिवेदन तथा चालु वर्षको आन्तरिक लेखा

- परीक्षण प्रतिवेदन समेत सँलग्न राख्नु पर्ने,
- ठ) एकीकृत संस्थाको विनियममा “एकीकृत संस्थाको नामबाट भए गरेका काम कारवाही यस विनियम बमोजिम भए गरेको मानिनेछ” भन्ने प्रावधान पनि समावेश गर्ने, यसका लागि विनियम संसोधन प्रस्ताव पारित गराउने,
- ड) सम्पूर्ण कागज पत्रहरू एकीकृत हुन चाहने संस्थाका अध्यक्षहरूबाट प्रमाणित गरी पेश गर्नु पर्नेछ ।
- २) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन उपर कार्यालयले कारवाही गर्दा थप विवरण तथा कागजात आवश्यक भएमा सो निर्णय गर्नु अघि निवेदक संस्थालाई लिखित सूचना दिई थप जानकारी वा कागजात पेश गर्न लगाउन सक्नेछ र त्यस्ता संस्थाका सञ्चालक वा अधिकार प्राप्त व्यक्तिले कार्यालयमा उपस्थित भई त्यस्तो थप जानकारी वा कागजात उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- ३) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन परेमा कार्यालयले उक्त निवेदन, सोसँग संलग्न कागजात, विवरण उपर छानबिन गरी पैतालिस दिनभित्र संस्था एक आपसमा एकीकरण गर्न स्वीकृति दिने वा नदिने निर्णय गरी सोको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई दिनेछ ।
- ४) यस कार्यविधि बमोजिम माग गरीएको थप जानकारी वा कागजपत्र संस्था वा सोका अख्तियारवाला व्यक्तिले तोकेको समयवधिभित्र उपलब्ध नगराएमा एकीकरणको लागि निवेदकले दिएको निवेदन फिर्ता लिएको मानिनेछ र सो उपर कुनै कारवाही गरीने

छैन । तर पुनः दिएको निवेदन उपर कारवाही गर्न भने यस व्यवस्थाले बाधा पुर्याएको मानिने छैन ।

- ५) कार्यालयले कुनै संस्था एकीकरण सम्बन्धमा आफुले गरेको निर्णय तथा सो कार्य सम्पन्न गर्ने समेतको ब्यहोरा सर्वसाधारणको जानकारीका लागि पत्रिकामा कम्तीमा दुई पटक सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ र त्यस्तो सूचनामा एकीकरण हुनु भन्दा अगाडिका संस्थाले गरेको कामहरू एकीकरण हुने संस्थाले गर्ने ब्यहोरा समेत राख्नु पर्नेछ ।

१३.ग.१२. एकीकरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था: संस्था एक आपसमा एकीकरण गर्दा आवश्यकतानुसार देहाय बमोजिमको छुट प्रदान गर्न सकिनेछ:-

- क) दुई वा दुई भन्दा बढी एकै प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरू एकीकरण गर्न चाहने संस्थाहरूले साविकमा स्वीकृति पाई कारोवार गरीरहेको कार्यक्षेत्र जोडिएको भएमा उपरोक्त कार्य क्षेत्र प्रदान गर्न सकिनेछ ।
- ख) एकीकरण गर्दा खण्ड (क) बमोजिम ठूलो कार्य क्षेत्र रहेको अवस्थामा संस्थाबाट माग भए बमोजिम एउटै वडामा संस्थाको कार्यालय नदोहोरिने गरी सदस्यता सेवा केन्द्र खोल्न दिइनेछ ।
- ग) फरक विषयका संस्थाहरू एकीकरण हुने भएमा त्यस्ता संस्थाहरूलाई सो संस्थाले चाहेको विषय वा प्रकृति राख्न स्वीकृति प्रदान गर्न सकिनेछ ।

१३.ग.१३. एकीकरण पश्चात ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू: एकीकरण पश्चात निम्न कुरामा ध्यान पुऱ्याउनु पर्दछ ।

- क) एकीकरणमा सामेल भएका संस्थाहरू संस्थाको मूल कार्यालयभन्दा टाढा भए भने सदस्यता सेवा केन्द्र

- खोल्ने स्वीकृति लिई कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने,
- ख) कर्मचारीको जिम्मेवारी बाडफाड र सञ्चालक, लेखा समितिको जिम्मेवारीको बाडफाडमा विशेष ध्यान दिने,
- ग) पुरानो संस्था र एकीकृत संस्थाको सेवा सुविधामा कटौती होइन अरू उन्नत सेवा सुविधा दिने,
- घ) एकीकरण पछि सञ्चालक र लेखा समितिको निर्वाचन गर्नु पर्ने भए विशेष साधारण सभा बोलाइ निर्वाचन गर्नु पर्छ ।

१३.ग.१४. एकीकरणमा सहजीकरण गर्न सकिने: देहायको अवस्था देखिएकोले संस्थाबाट एकीकरण गर्न अनुरोध भै आएमा कार्यालयले एकीकरण कार्यमा सहजीकरण गर्न सक्नेछ ।

- क) एकै स्थानमा एकै विषयका धेरै संस्थाहरू सञ्चालन भएकोले,
- ख) दुई वा दुई भन्दा बढी संस्थाहरू एक आपसमा एकीकरण गर्दा सहकारी आन्दोलनलाई सहयोग पुग्ने देखिएमा, ।

१३.ग.१५. विविध:

- १) एकीकरण हुने संस्थाको सम्पत्ति तथा दायित्व प्राप्त गरेपछि सो सम्पत्ति तथा दायित्वको हिसाव किताब दुरुस्त राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
- २) कार्यालयले संस्था एक आपसमा एकीकरण गर्न अन्तिम स्वीकृति दिएपछि एकीकरण कार्य तोकिएको समयमा कार्यान्वयन नगरेको पाइएमा एकीकरण स्वीकृति बदर गरी कारवाही गर्न सक्नेछ ।

१३. घ. विस्तारण:

दर्ता हुँदा कायम गरीएको भौगोलिक कार्यक्षेत्र

बढाउने प्रक्रिया विस्तारण हो। अनगिन्ती सहकारी संस्थाहरूका तर्फबाट साबिकको कार्यक्षेत्र फैलाउने प्रस्ताव आउने गर्दछ। विस्तारण भरतपुर महानगरपालिका सहकारी ऐन, २०७५ अनुसार गरीनेछ।

१४. प्रवर्द्धन

सहकारी नियमन-

- १) वैधानिकभन्दा पनि सैद्धान्तिक,
- २) प्रशासकीयभन्दा पनि शैक्षिक,
- ३) निर्बन्धनात्मक भन्दा पनि निदर्शनात्मक प्रक्रिया हो।

त्यस अर्थमा नियमनको अर्को पाटो प्रवर्द्धन हो, जसअन्तर्गत-

- १) सहकारी विचारको सञ्चार,
- २) सहकारी सङ्गठनमा सहजीकरण,
- ३) सहकारी सङ्गठनको पुनःसंरचना,
- ४) सहकारी व्यवसायमा सहयोग र
- ५) सहकारीपनको पुनर्स्थापनामा लागिमेली पर्दछन्।

प्रकारान्तरले सहकारी प्रवर्द्धनको अर्को पाटो नियमन र अझ अर्को पाटो प्रशिक्षण हो भन्न सकिन्छ। त्यही कुरो सहकारी प्रवर्द्धन वा प्रशिक्षणका हकमा पनि लागू हुन्छ। नियमन सुगमताका दृष्टिकोणबाट पनि प्रवर्द्धन त्यत्तिकै वाञ्छनीय छ। किनभने प्रवर्द्धन कार्यबाट नै-

- १) समस्याको अनुभूति मिल्दछ,
- २) प्राप्तिमा साझा स्वामित्व कायम हुन्छ,
- ३) कार्यमूलक सञ्जालीकरण भइरहन्छ,
- ४) प्रयासहरू परिपूरक बन्दछन्,
- ५) पुनःरचनाको अवसर पाइन्छ र
- ६) स्व-नियमनको संस्थागतीकरण गराउन सकिन्छ।

स्थानीय सहकारी विकास कार्यक्रममा स्थानीय आवश्यकताअनुसारका विभिन्न गतिविधि पर्न सक्दछन् । जस्तै—

- १) स्थानीय सहकारी विकास नीति तर्जुमा,
- २) सहकारी विचारको सञ्चार,
- ३) बेरोजगार श्रमिक, भूमिहीन कृषक, विपन्न महिला, गरीबी परिचय—पत्रप्राप्त वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलगायतका खास लक्षित समूहका सदस्यहरूलाई सङ्गठित गरेर सहकारी संस्था स्थापनाका साथै सञ्चालनमा प्रत्यक्ष सहजीकरण एवं बीउपुँजी,
- ४) सहकारी सदस्य शिक्षा, नेतृत्व तथा व्यवस्थापन विकासका प्रशिक्षण,
- ५) सहकारी संस्थाहरूको पुनःसंरचनामा परामर्श सहयोग,
- ६) पुराना साझा (सहकारी) संस्थाहरूको पुनःसञ्चालनमा समन्वय, परामर्श, वित्तीय टेवा,
- ७) सहकारी खेती, स्व—रोजगारी, उपज सङ्कलन, प्रशोधन एवं बजारीकरण आयोजनाहरूलाई स्थिर पुँजी अनुदान ।

१५. अभिलेख

अभिलेख सहकारी नियमनको अभिन्न पक्ष हो । दर्ता गर्ने अधिकारीले अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका कागजातहरू सुरक्षापूर्वक राख्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने हुन्छः

- क. सहकारी प्रशिक्षण तथा डिभिजन कार्यालय हस्तान्तरण भई प्राप्त कागजातहरू,
- ख. सहकारी संस्था दर्ता किताब,
- ग. प्रत्येक संस्थाको दर्ता निर्णय फाइल,
- घ. सहकारी संस्था दर्ता प्रमाण—पत्रको कार्यालय प्रतिको ढङ्गा,
- ङ. प्रत्येक संस्थाको सञ्चालनसँग सम्बन्धित कागजपत्रहरू रहने छुट्टाछुट्टै इन्डेक्स फाइल,
- च. दर्ता गर्ने अधिकारीबाट भएका परिपत्रहरूको फाइल,

- छ. विषयगत निर्णय फाइलहरू,
- ज. सघन अनुगमन प्रतिवेदन फाइलहरू,
- झ. अनुदान प्रदान गरीएका सहकारी आयोजनाहरूको छुट्टाछुट्टै फाइलहरू,
- ञ. खास लक्षित वर्गका प्रवर्द्धित सहकारी संस्थाहरूको छुट्टाछुट्टै सहजीकरण फाइलहरू,
- ट. उजुरी दर्ता किताब र कारबाई फाइलहरू,
- ठ. अनुसन्धानका सिलसिलामा अधिकारप्राप्त निकायहरूबाट माग भइआएका तथा पठाइएका विवरणहरूको लगत र फाइल,
- ड. सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण कानूनअन्तर्गत जारी नियामक व्यवस्था र पालना, अनुगमन एवं कारबाई फाइलहरू,
- ढ. सूचनाको हक तथा अग्रतापूर्ण खुलासाको लगत तथा फाइल र
- ण. बैठकका कारबाई किताबहरू ।

अनुसूची १
दर्ता दरखास्त

रु. १०/- को टिकट

मिति: २०... । ...।...

श्री दर्ता गर्ने अधिकारीज्यू !
भरतपुर महानगरपालिका,
चितवन ।

विषय: सहकारी संस्थाको दर्ता ।

महोदय,

हामी देहायका व्यक्तिहरू देहायका कुरा खोली देहायको संस्था दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछौं । उद्देश्यअनुरूप संस्थाले तत्काल गर्ने कार्यहरूको योजना र प्रस्तावित संस्थाको विनियम दुई प्रति यसै साथ संलग्न राखी पेस गरेका छौं । संस्थासम्बन्धी विवरण

क) प्रस्तावित संस्थाको नाम -

ख) ठेगाना-

ग) उद्देश्य-

घ) मुख्य कार्य-

ङ) कार्यक्षेत्र-

च) दायित्व-

छ) सदस्य सङ्ख्या-

१) महिला जना

२) पुरुष जना

छ) प्राप्त शेयर पुँजीको रकम- रु.

ज) प्राप्त प्रवेश शुल्कको रकम- रु.

आवेदकहरूको तर्फबाट

हस्ताक्षर

नाम

पद: तदर्थ सञ्चालक समितिका अध्यक्ष

प्रस्तावित श्री

..... सहकारी संस्था लि. भरतपुर

महानगरपालिका वार्ड नं.....

चितवन

अनुसूची - २

(भरतपुर महानगरपालिका सहकारी ऐन, २०७५को दफा ५(२)ख सँग सम्बन्धित)

**सहकारी संस्था आवश्यकता र सञ्चालनको सम्भाव्यता अध्ययन
प्रतिवेदनको विषयवस्तु**

१. परिचय
२. संस्था गठन गर्नु पर्नाको कारण
३. सदस्यताको जनसाङ्ख्यिक आधार
४. सहभागिताको औचित्य
५. व्यावसायिक सम्भाव्यता
 - ५.१ सदस्य केन्द्रीयताका आधारमा व्यावसायिक कारोबारको अनुमान
 - ५.२ सदस्यहरूको संरक्षण सुनिश्चित गर्ने आधारहरू
 - ५.३ कारोबारबाट हुने बचतको प्रक्षेपण
६. पूँजी आवश्यकता र स्रोत
 - ६.१ आवश्यकताको अनुमान
 - ६.२ स्रोत
 - ६.३ पूँजी परिचालनका तर्कसम्मत आधारहरू
७. बजार विश्लेषण
 - ७.१ नजिकको बजार
 - ७.२ टाढाको बजार
 - ७.३ प्रतिस्पर्धाको स्तर र प्रतिस्पर्धामा रहिरहने आधारहरू
८. कार्यक्षेत्रभित्र रहेका समान प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरूको सङ्ख्या, सेवा र सदस्यताको प्रकाशमा प्रस्तावित संस्थाको औचित्य
९. पहिले स्थापना भइसकेका समान प्रकृतिका संस्थाहरूमा संलग्न हुन नसक्ने कारण
१०. महिला सशक्तीकरण र सामाजिक समावेशीकरणका आयामहरू
११. जनशक्ति व्यवस्था
१२. संस्थाको विकास र स्थायित्वका आधारहरू ।

अनुसूचि-३
सहकारी संस्था लि.,
 भरतपुर महानगरपालिका, चितवनका

आवेदकहरूको विवरण र दस्तखत नमूना

सि. नं.	बाजेको नाम, थर	बाबुको नाम, थर	पति/पत्नीको नाम, थर	आवेदकको नाम, थर	उमेर	ठेगाना	पेशा	सदस्यले लिन स्वीकार गरेको शेयरको विवरण			सम्पर्क नं.	औंठाछाप	फोटो र फोटोमा पर्ने गरी सहीछाप
								प्रति शेयर रकम रु.	खरिद शेयर संख्या	शेयरको जम्मा रकम			

अनुसूची ४

व्यावसायिक कार्ययोजनाको ढाँचा

संस्थाको नाम:-

ठेगाना:-.....

क. उद्देश्य:-

१.

२.

३.

ख. कार्यहरू:-

१.

२.

३.

४.

५.

६.

ग. आगामी ३ वर्षपछिको अवस्था प्रक्षेपण

१. सदस्यता विस्तार लक्ष्य

विवरण	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	कैफियत
• सदस्य संख्या				
महिला				
पुरुष				
जम्मा				
• कूल सदस्यमा जम्मा दलित संख्या				

२. व्यावसायिक सेवा विस्तार लक्ष्य

विवरण	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	कैफियत
• सदस्य(संघ/संस्था)संख्या				
परिमाण				
रकम (रु.)				
लाभान्वित हुने सदस्य (जना)				
• सदस्य (संघ/संस्था)लाई वस्तु/सेवा विक्रि				

विवरण	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	कैफियत
परिमाण				
रकम (रु.)				
लाभान्वित हुने सदस्य (जना)				
<ul style="list-style-type: none"> • संस्थाका सदस्यलाई रोजगारीको अवसर सिर्जना — प्रत्यक्ष पूर्णकालीन (जना) — अप्रत्यक्ष पूर्णकालीन (वर्षमा २,०८० घण्टाको १ जनाको हिसाबमा जम्मा जना) 				
<ul style="list-style-type: none"> • संस्थाका सदस्यलाई ऋण सेवा (वार्षिक) — रकम (रु.) — जना 				
<ul style="list-style-type: none"> • संस्थाका सदस्यलाई बचत सेवा (मौज्दात) — रकम (रु.) — जना 				

३. सहकारी गतिविधि विस्तार लक्ष्य

विवरण	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	कैफियत
• सदस्य शिक्षा (वार्षिक जना)				
• गाउँ/टोल/उपक्षेत्रीय सदस्य बैठकहरू				
• आयोजना (वार्षिक पटक)				
• समुदायिक विकासका योजनाहरू सञ्चालन				

घ. पूँजीको स्रोत र उपयोग

विवरण	पहिलो वर्ष	दोस्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष	कैफियत
• आवश्यकता				
— स्थिर पूँजी तर्फ (घर, जग्गा, कारखाना, उपकरण, फर्निचर आदि)				
— चालु पूँजी तर्फ (मौज्दात मालसामान, उधारी विक्री, नगद मौज्दात आदि)				
— ऋण लगानीतर्फ				
— जम्मा				
• स्रोत				
— शेयर पूँजी				
— जगेडा कोष				
— अन्य (... ..)				
— सदस्यको बचत (सदस्यलाई ऋण दिन मात्र)				
जम्मा				

कार्यान्वयन जिम्मेवारी बाँडफाँड

ड. सञ्चालक समितिको जिम्मेवारी

.....

.....

.....

च. गाउँ/टोल/उपक्षेत्रीय बैठकको जिम्मेवारी

.....

.....

.....

छ. लेखा सुपरिवेक्षण समितिको जिम्मेवारी

.....

.....

.....

ज. व्यवस्थापन कर्मचारीहरूको जिम्मेवारी

.....

.....

.....

झ. प्रत्येक सदस्यको जिम्मेवारी

.....

.....

.....

ञ. कार्ययोजनाबाट संस्थाका सदस्यहरूको जीवनमा पर्ने प्रभावका सूचकहरू

.....

.....

.....

छ. कार्यान्वयन प्रगतिको समीक्षा एवं जवाफदेही स्थापना विधि

.....

.....

.....

.....

अनुसूची ५

भरपाई

भरपाई दार्दै प्रस्तावित सहकारी संस्था लि. को तदर्थ सञ्चालक समितिका श्री आगे उक्त सहकारी संस्था लि. का सदस्यहरूको.....प्रारम्भिक भेलाको मिति.....को निर्णयबमोजिम प्रतिशेयर रु १००/- का दरले.....जनाबाट जम्मा..... कित्ताको हुन आउने जम्मा रकम रु. (अक्षरुपि..... रुपैयाँ) र प्रवेश शुल्क व्यक्ति रु. १००/- का दरले हुन आउने रु. (अक्षरुपि मात्र) गरी जम्मा रु..... (अक्षरुपि.....) सहकारी संस्था दर्ता भएपछि संस्थाको नाममा बैङ्क खाता खोली जम्मा गर्ने कबोल गरी उक्त रकम मैले बुझिलिई यो भरपाईमा सहीछाप गरी भरतपुर महागरनपालिकामा पेस गरेको छु । प्राप्त रकम हाल मेरोमा रहेको हिसाब नं..... मा जम्मा गरी बैङ्क भौचर दाखिला गरेको छु । उक्त रकम संस्था दर्ता भई नियमानुसार संस्थाको आफ्नै खाता नखोलेसम्म चलन नगरी सुरक्षित राखेछु र संस्थाको बैङ्क खाता खोलेपछि तत्कालै दाखिला गर्नेछु । फरक परेमा कानुनबमोजिम कारबाई भएमा मेरो मञ्जुरी छ ।

इति संवत् २०..... साल महिना गते रोजशुभम् ।

अनुसूची-६
सहकारी संस्था लि.,
 भरतपुर महानगरपालिका-....., चितवनका

तदर्थ समितिका सदस्यहरूको फोटो सहितको विवरण

सि. नं.	वाजेको नाम थर	बाबुको नाम थर	पति/पत्नीको नाम	सञ्चालकको नाम	पद	ठेगाना	पेशा	निर्वाचित मिति	बहाल रहने अवधि	औंठाछाप	फोटो र फोटोमा पर्ने गरी सहीछाप	सम्पर्क नम्बर

अनुसूची ७

स्व-घोषणा-पत्र

प्रस्तावित श्रीसहकारी संस्था लि. दर्ता गर्न दरखास्त दिने हामी तपसिलबमोजिमका आवेदकहरूले प्रचलित कानूनसम्मत सहकारी संस्था स्थापना गरी आफ्नो आर्थिक-सामाजिक उत्थान गर्ने कार्यकारणबाहेक अन्य कुनै कार्यकारण नभएको र देहायमा उल्लिखित कुराका साथै अन्य कुनै कुराले सहकारी संस्थाको सदस्यता प्राप्त गरी सेवा उपयोग गर्न अयोग्य नभएको स्व-घोषणा गर्दछौं :

हामी आवेदकहरू कोही पनि

- १) यही प्रकृतिको अन्य सहकारी संस्थाको सदस्य छैनौं,
- २) बैङ्क, वित्तीय संस्था वा अन्य कुनै सहकारी संस्था/सङ्घ/राष्ट्रिय सहकारी बैङ्कको कानून बमोजिम कालो सूचीमा परेका व्यक्ति होइनौं,
- ३) यसअघि सहकारी संस्था खोली सदस्यहरूको रकम हिनामिना गरी कारवाहीमा परेका वा फरार रहेका व्यक्ति होइनौं,
- ४) सम्पत्ति शुद्धीकरणसम्बन्धी कसुरमा सजाय पाएका व्यक्ति होइनौं र
- ५) सहकारी दर्शन, सिद्धान्त, मूल्य, मान्यता र कानूनबमोजिम स्वावलम्बन र पारस्परिकताको भावनाबाट आफ्नो बहुआयामिक विकासका लागि यस संस्थाको सञ्चालन गर्न मञ्जुर छौं।

उपर्युक्त बेहोरा ठीक, साँचो हो । झुठ्ठा ठहरे कानून बमोजिम सहुँला, बुझाउँला भनी सहीछाप गर्ने

सि. नं.	सदस्यको नाम, थर	नागरीकता नं. र लिएको जिल्ला	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर	सहीछाप

अनुसूची ८

अधिकार प्रत्यायोजन

मिति: २०...।...।...

श्री दर्ता गर्ने अधिकारीज्यू !

भरतपुर महानगरपालिका।

विषय: अधिकार प्रत्यायोजन ।

महोदय,

यस प्रस्तावितसहकारी संस्था लि. को मिति २०...।...।... मा बसेको दोस्रो प्रारम्भिक भेलाले गरेको निर्णयानुसार संस्था दर्ता गर्ने क्रममा प्रचलित कानूनबमोजिम प्रक्रिया पूरा गर्ने सिलसिलामा हाम्रो तर्फबाट विनियममा सामान्य थपघट गरी प्रमाणीकरणलागतका आवश्यक काम-कारबाई गर्न निम्न दस्तखत नमूना भएको तदर्थ सञ्चालक समितिका श्री र श्रीसमेतलाई अधिकार प्रत्यायोजन गरीएको बेहोरा अनुरोध गर्दछौं । निजहरूले हाम्रो प्रतिनिधिको रूपमा गरेका सम्पूर्ण कामको जिम्मेवारी लिने गरी हामी मञ्जुर छौं।

अधिकार प्रत्यायोजन गरीएका व्यक्तिको

नाम,थर

ठेगाना

पद

दस्तखत नमूना

१. श्री

२. श्री

३. श्री

सम्पूर्ण आवेदकहरूको

सि.नं.	सदस्यहरूको नाम, थर	ठेगाना	सहीछाप

अनुसूची ९

पहिलो प्रारम्भिक भेला: निर्णयहरूको नमूना

मिति का दिन हामी तपसिलका व्यक्तिहरूले सहकारी संस्था खोली सदस्यहरूको आर्थिक तथा सामाजिकस्तर उठाउने अभिप्रायले श्री को अध्यक्षतामा पहिलो प्रारम्भिक भेला गरी तपसिलबमोजिमका विषयहरूमा गहन छलफल एवं सान्दर्भिक निर्णय लिइयो ।

सि. नं. नाम, थर, ठेगाना दस्तखत

१.

२.

३.

....

१००.

प्रस्तावहरू

१. संस्था गठन गर्ने,
२. संस्थाको नाम र ठेगाना राख्ने,
३. उद्देश्य र कार्य तय गर्ने,
४. कार्यक्षेत्र निर्धारण गर्ने,
५. शेयर र प्रवेश शुल्कको रकम तोक्ने,
६. तदर्थ सञ्चालक समिति गठन गर्ने,
७. संस्थाको विनियम, कार्ययोजना, सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन, आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावली र बचत परिचालन गर्ने संस्थाको हकमा बचत परिचालन निर्देशिको को मस्यौदा गर्ने,
८. शेयर र प्रवेश शुल्कबापत उठेको रकम जिम्मा दिने,
९. स्व-घोषणा गर्ने,
१०. दर्ता गर्ने अधिकारीसँग पूर्व-परामर्श लिने,
११. पूर्व-सहकारी कक्षा चलाउने र
१२. विविध ।

निर्णयहरू**निर्णय नं. १**

प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा सहकारी दर्शन, सिद्धान्त, मूल्य, मान्यता र विधिअनुरूप एकजुट भएर स्वावलम्बन, पारस्परिकता र क्रिफायतको वृद्धि गर्दै आफ्नो आर्थिक-सामाजिक जीवनस्तर उठाउन विभिन्न व्यावसायिक सेवाहरू एवं सशक्तीकरणका कार्यहरू सञ्चालनार्थ सहकारी ऐन, नियमबमोजिम सहकारी संस्था गठन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. २

प्रस्ताव नं. २ माथि छलफल गर्दा प्रस्तावित सहकारी संस्थाको नाम श्री सहकारी संस्था लिमिटेड राख्ने निर्णय गर्दै ठेगाना राखी दर्ता भएपछि कार्यालय स्थापना गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ३

सदस्यहरूको व्यक्तित्व विकास, व्यावसायिक विकास र सामुदायिक विकासका उद्देश्य र तदनुसारका कार्यहरू विनियममा उल्लेख गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ४

प्रस्ताव नं. ४ माथि छलफल गर्दा प्रस्तावितसहकारी संस्था को कार्यक्षेत्रजिल्लाको महानगरपालिका/ उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिकाको वडा नंराख्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ५

प्रस्ताव नं. ५ माथि छलफल गर्दा प्रस्तावितसहकारी संस्था को प्रतिशेयर मूल्य रु.र प्रवेश शुल्कबापतको रकम रु.राख्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ६

प्रस्ताव नं. ६ का सम्बन्धमा आजको भेलाबाट प्रस्तावित सहकारी संस्थाको तदर्थ सञ्चालक समिति देहायबमोजिमको गठन गर्ने प्रस्ताव पारित गरीयो ।

सि.नं.	पद	नाम, थर
१	अध्यक्ष	
२	उपाध्यक्ष	

३	सचिव
४	कोषाध्यक्ष
५	सदस्य
६	सदस्य
७	सदस्य

निर्णय नं. ७

प्रस्ताव नं. ७ माथि छलफल गर्दा यस सहकारी संस्थालाई विधिवत् दर्ता गरी सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार पार्न, कार्ययोजना तर्जुमा गर्न र विनियम, आर्थिक-प्रशासनिक नियमावली एवं बचत परिचालन गर्ने संस्थाको हकमा बचत परिचालन निर्देशिको बनाउनका लागि तपसिलबमोजिमका व्यक्तिहरू रहने गरी मस्यौदा, अध्ययन वा तर्जुमा समितिहरू गठन गर्ने र समितिहरूले मिति २०...।...।...मा हुने दोस्रो भेलामा आ-आफ्नो मस्यौदा पेस गर्ने निर्णय गरीयो ।

क. विनियम मस्यौदा समिति

श्री-संयोजक
श्री-सदस्य
श्री-सदस्य
श्री-सदस्य
श्री-सदस्य-सचिव

ख. कार्ययोजना तर्जुमा समिति

श्री-संयोजक
श्री-सदस्य
श्री-सदस्य
श्री-सदस्य
श्री-सदस्य-सचिव

ग. सम्भाव्यता अध्ययन समिति

श्री-संयोजक
श्री-सदस्य

- श्री-सदस्य
 श्री-सदस्य
 श्री-सदस्य-सचिव
 घ. आर्थिक-प्रशासनिक नियमावली मस्यौदा समिति
 श्री-संयोजक
 श्री-सदस्य
 श्री-सदस्य
 श्री... ..-सदस्य
 श्री-सदस्य-सचिव
 ड. बचत परिचालन निर्देशिका मस्यौदा समिति
 श्री-संयोजक
 श्री-सदस्य
 श्री-सदस्य
 श्री-सदस्य
 श्री-सदस्य-सचिव

निर्णय नं. ८

प्रस्ताव नं. ८ का सम्बन्धमा संस्था दर्ता गर्ने प्रयोजनका लागि सम्पूर्ण सदस्यहरूबाट प्राप्त भएको शेयरबापतको रकम रु. र प्रवेश शुल्कबापतको रकम रु. गरी जम्मा उठेको रकम रु. (अक्षरेपि रूपैयाँ) संस्था दर्ता भएपश्चात् संस्थाको नाममा बैङ्क खाता खोली जम्मा गर्ने गरी हालका लागि संस्थाका तदर्थ समितिका श्री को जिम्मा दिने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ९

प्रस्ताव नं. ९ माथि छलफल गर्दा प्रस्तावित यस सहकारी संस्थाका सदस्यहरूको स्व-घोषणा तयार गरी मिति २०...। ...।... मा हुने दोस्रो भेलामा पेस गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. १०

प्रस्ताव नं. १० मा छलफल गर्दा तदर्थ सञ्चालक समितिका अध्यक्ष र यथाशक्य मस्यौदा समितिहरूका संयोजकहरू सबै जनाले मस्यौदा कार्य थाल्नुअगावै दर्ता गर्ने अधिकारीसँग भेटी पूर्व-परामर्श गर्ने तय गरीयो ।

निर्णय नं. ११

प्रस्ताव नं. ११ माथि भएको छलफलबाट दर्ता गर्ने अधिकारीका तर्फबाट स्रोत व्यक्तिहरू मिल्ने सम्भावनासमेत हेरी दोस्रो प्रारम्भिक भेला नराख्दै पूर्व-सदस्य कक्षा राख्ने टुङ्गोमा पुगियो ।

निर्णय नं. १२

प्रस्ताव नं. १२ माथि छलफल गर्दा संस्थाको दोस्रो भेला मिति २०...। ...।... मा गर्ने निर्णय गरीयो । आजको यस भेलाले सहकारी संस्था खोल्ने सम्बन्धमा महत्वपूर्ण निर्णय गरेको हुँदा उपस्थित सहभागीलाई भेलाको अध्यक्षबाट धन्यवाद ज्ञापन गरीयो । साथै सबै जना मन, बचन र कर्मले एकजुट भएर सहकारी माध्यमबाट अघि बढ्ने सङ्कल्पका साथ यो प्रारम्भिक भेला समापन गरीयो ।

अनुसूची १०

दोस्रो प्रारम्भिक भेला: निर्णयहरूको नमूना

मिति २०...।...।... का दिन हामी तपसिलका व्यक्तिहरूको उपस्थितिमा प्रस्तावितसहकारी संस्थाको तदर्थ सञ्चालक समितिका अध्यक्ष श्री को अध्यक्षतामा दोस्रो भेला बसी विविध विषयहरू माथि गहन छलफल गरी सान्दर्भिक निर्णय लिइयो ।

सि. नं.	नाम, थर	ठेगाना	दस्तखत
१.			
२.			
३.			
.....			
१००.			

प्रस्तावहरू

१. मस्यौदा विनियम पारित गर्ने,
२. कार्ययोजना एवं सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनको प्रारूप स्वीकृत गर्ने,
३. संस्था दर्ता गर्न अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने,
४. संस्था दर्तापश्चात् शेरर र सदस्य प्रवेश शुल्कबापत उठेको रकम बैङ्कमा खाता खोली जम्मा गर्ने तथा खाता सञ्चालन गर्ने,
५. स्व-घोषणा-पत्रमा सहीछाप गर्ने,
६. आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावली एवं बचत परिचालन गर्ने संस्थाको हकमा बचत परिचालन कार्यविधि कार्यविधि पारित गर्ने र
७. विविध ।

निर्णयहरू**निर्णय नं. १**

प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा प्रस्तावितसहकारी संस्था लि. को विनियम बनाउनका लागि मिति २०...।...।... मा श्री को संयोजकत्वमा गठित मस्यौदा समितिले पेस गरेको

विनियमको मस्यौदामाथि भेलामा व्यापक छलफल गरी सर्वसम्मतिले पारित गर्ने निर्णयका साथै विनियमको प्रत्येक पानामा तदर्थ सञ्चालक समितिका सदस्यहरूका साथै अटेसम्म सबै जनाले हस्ताक्षर गर्ने निर्णयसमेत भयो ।

निर्णय नं. २

प्रस्ताव नं. २ माथि छलफल गर्दा तर्जुमा समितिहरूले पेस गरेका कार्ययोजनाको प्रारूपका साथै सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनमा सम्बन्धमा छलफल गरी सर्वसम्मतिले पारित गरीयो ।

निर्णय नं. ३

यस सम्बन्धमा छलफल गर्दा प्रस्तावितसहकारी संस्था लि. दर्ता गर्ने सिलसिलामा सबै सदस्यहरू सम्बन्धित निकायमा उपस्थित भएर कार्य गर्न विभिन्न व्यावहारिक कठिनाइले गर्दा संस्था दर्ता गर्न एवं विनियमलगायतका अन्य कागजातमा आवश्यक सामान्य थपघट गरी प्रमाणित गर्नका लागि तदर्थ सञ्चालक समितिका श्रीसमेतलाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ४

प्रस्ताव नं. ४ माथि छलफल गर्दा यस संस्थाका सदस्यहरूबाट उठेको शेर तथा प्रवेश शुल्कवापतका रकम हाल तदर्थ सञ्चालक समितिका श्री को जिम्मामा रहेकोमा संस्था दर्ता भएपश्चात् वैङ्कमा तदर्थ सञ्चालक समितिका अध्यक्ष र कोषाध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट सञ्चालन हुने गरी संस्थाको नाममा खाता खोल्ने निर्णय गरीयो ।

निर्णय नं. ५

यस सम्बन्धमा तदर्थ सञ्चालक समितिका तर्फबाट पेस भएको स्व-घोषणा-पत्रको बेहोराको मस्यौदाउपर छलफल गरी सर्वसम्मतिले पारित गरेर सबै जनाले सहीछाप गर्ने निर्णय भयो ।

निर्णय नं. ६

मस्यौदा समितिहरूले पेस गरेका संस्थाको आर्थिक तथा प्रशासनिक नियमावली र बचत परिचालन गर्ने संस्थाको हकमा बचत परिचालन कार्यविधिउपर व्यापक छलफल गरी पारित गरीयो ।

निर्णय नं. ७

..... ।

अनुसूची ११

संस्था दर्ता किताबको नमूना

भरतपुर महानगरपालिका

सहकारी संस्था दर्ता किताब

दर्ता नं.

निर्णय मिति

संस्थाको नाम, ठेगाना

वर्गीकरण

सदस्य सङ्ख्या

जम्मा प्राप्त शेयर पुँजी रु.

जम्मा प्राप्त प्रवेश शुल्क रु.

अध्यक्षको नाम, थर

दर्ता गर्ने अधिकारीको दस्तखत

कैफियत

महिला

पुरुष

अन्य

जम्मा



अनुसूची १२

संस्था दर्ता प्रमाण—पत्रको नमूना

भरतपुर महानगरपालिका

दर्ता प्रमाण—पत्र

दर्ता नं.

भरतपुर महानगरपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५ को दफा ... बमोजिम श्री ... लाई सीमित दायित्व भएको संस्थामा दर्ता गरी स्वीकृत विनियमसहित यो प्रमाण—पत्र प्रदान गरीएको छ ।

वर्गीकरण

दर्ता गरेको मिति

दस्तखत

दर्ता गर्ने अधिकारीको नाम

कार्यालयको छाप

अनुसूची १३

विनियममा उल्लेख गर्नुपर्ने बिषयहरु

प्रस्तावना

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ
२. संस्थाको नाम र ठेगाना
३. परिभाषा
४. उद्देश्य
५. कार्य
६. कार्यक्षेत्र
७. संस्थाको सदस्य
८. सदस्यताको योग्यता
९. सदस्यताका लागि निवेदन र प्राप्ति
१०. सदस्यताको अन्त्य
११. सदस्यको निष्कासन
१२. सदस्यताबाट राजीनामा
१३. पुनः सदस्यता
१४. सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार
१५. सदस्यता खुला रहने
१६. सदस्यता प्राप्ति, पुनः प्राप्ति र राजीनामा स्वैच्छिक हुनुपर्ने
१७. शेयर पुँजी
१८. सदस्य बन्न कम्तीमा एक शेयर खरिद गर्नुपर्ने
१९. थप शेयर खरिद गर्न सक्ने
२०. शेयर फिर्ता वा हस्तान्तरण
२१. प्रवेश शुल्क
२२. कृत्रिम छेकबार नलगाइने
२३. शेयर प्रमाण-पत्र
२४. सदस्यको दायित्व सीमित हुने
२५. प्रारम्भिक साधारण सभा

२६. वार्षिक साधारण सभा
२७. विशेष साधारण सभा
२८. साधारण सभाको बैठक
२९. साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार
३०. साधारण सभाको निर्णय अनिवार्य हुने
३१. टोल/उपक्षेत्रीय बैठक
३२. टोल/उपक्षेत्रीय बैठकका कार्यहरू
३३. टोल/उपक्षेत्रीय बैठकको कार्य व्यवस्था
३४. सञ्चालक समिति
३५. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार
३६. समितिको बैठक
३७. लेखा सुपरिवेक्षण समिति
३८. उत्तरदायित्व शृङ्खला
३९. अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार
४०. व्यवस्थापकको नियुक्ति
४१. व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार
४२. विशेष जिम्मेवारी
४३. कर्मचारीको नियुक्ति तथा सेवाका सर्त
४४. संस्थाको कोष
४५. कोषको सुरक्षा
४६. कोषको उपयोग
४७. जगेडा कोष
४८. संरक्षित पुँजी फिर्ता
४९. लाभांश वितरण नगरीने
५०. जगेडा कोषमा रकम सार्नुपर्ने
५१. बचत सङ्कलन गर्न सक्ने/नसक्ने
५२. बचत सङ्कलनमा सीमा
५३. ऋण दिन सक्ने
५४. ऋण प्रवाहमा सीमा

५५. ऋणबाहेकको प्रयोजनमा बचतको रकम लगाउन नहुने
५६. साधारण सभाको स्वीकृति लिनुपर्ने
५७. सदस्य केन्द्रीयता
५८. स्वार्थ बाझिने निर्णयमा सहभागितामा प्रतिबन्ध
५९. कर्मचारीसँगको कारोबारमा निर्बन्धन
६०. जोखिम मूल्याङ्कन
६१. कारोबार नगरीने
६२. कारोबारको लेखा
६३. खाताबही
६४. आन्तरिक हिसाब जाँच
६५. वार्षिक हिसाब जाँच
६६. विद्युतीय प्रणालीको प्रयोग गर्दा जोखिम मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने
६७. अन्य आधारभूत कागजात
६८. एकीकृत सूचना प्रणालीमा आबद्धता
६९. दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष प्रतिवेदन
७०. वित्तीय जानकारी एकाइमा प्रतिवेदन
७१. साधारण सभामा जानकारी गराउनुपर्ने
७२. हकवालाको मनोनयन
७३. हक दावी वा नामसारी
७४. निर्वाचन
७५. शपथ ग्रहण
७६. एकीकरण वा विभाजन
७७. कार्यान्वयन अधिकारी
७८. मध्यस्थता
७९. समानता र समता
८०. विनियम संशोधन
८१. साधारण सभाले कार्यविधि बनाउन सक्ने
८२. व्याख्या गर्ने अधिकार
८३. ऐन, नियमावलीसँग बाझिएकोमा अमान्य हुने ।

अनुसूची १४

संस्था दर्ताको लागि आवश्यक कागजात

१. पहिलो प्रारम्भिक भेला बसी कार्यसूचीमा छलफल गरेर निर्णयहरू भएको देखिने कारबाई किताबको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
२. दोस्रो प्रारम्भिक भेला बसी कार्यसूचीमा छलफल गरेर निर्णयहरू भएको देखिने कारबाई किताबको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
३. प्रस्तावित संस्थाको विनियमका प्रत्येक पृष्ठको शिर-पुछारमा तदर्थ सञ्चालक समितिका प्रत्येक सदस्यहरूले सहीछाप गरेका दुई सङ्कलै प्रतिहरू ।
४. तदर्थ सञ्चालक समितिका प्रत्येकले शिर-पुछारमा सहीछाप गरेका प्रस्तावित संस्थाको कार्ययोजनाका दुई सङ्कलै प्रतिहरू ।
५. तदर्थ सञ्चालक समितिको अध्यक्षले दस्तखत गरेको अनुसूची १ को नमूनामा रु. १०।-को टिकट टाँस भएको दरखास्त ।
६. दरखास्तवालाहरू सबै जनाले सहीछाप गरेको संस्था दर्ता कार्यका लागि अधिकार प्रत्यायोजन-पत्र ।
७. दरखास्तवालाहरू सबै जनाको नेपाली नागरीकताको प्रमाण-पत्रको आफैँले सङ्कलबमोजिम नक्कल ठीक, दुरुस्त छु भनी सहीछाप गरेको र तदर्थ सञ्चालक समितिका प्रत्येकको नोटरी पब्लिकबाट समेत प्रमाणित गराएको प्रतिलिपि संलग्न ।
८. दरखास्तवालाहरू फरक परिवारका पर्दछन् भन्ने तदर्थ सञ्चालक समितिका अध्यक्षको स्वघोषणा ।
९. दरखास्तवालाहरू सबै जना वडाभित्र स्थायी रूपमा बसोबास गरीरहेका प्रस्तावित संस्थाको प्रकृति सँग मिल्ने कारोवार गर्ने व्यक्तिहरू हुन् भन्ने बेहोरासहित वडा कार्यालयबाट संस्था दर्ता गरीदिन सिफारिस भइआएको ।
१०. दरखास्तवालाहरू सबै जनाले महानगरपालिकाभित्र सोही प्रकृतिको अर्को कुनै संस्थाको सदस्यता लिएको छैन र साथै पहिले कुनै सहकारी संस्थामा संलग्न रही ऋण नतिरेको, रकम हिनामिना वा कुनै बैङ्क वा वित्तीय संस्थाको कालो सूचीमा परेको पनि छैन भनी स्व-घोषणा ।

११. संस्थाको विनियममा कुनै वर्षको खुद बचतबाट जगेडा कोषमा कम्तीमा २५ प्रतिशत छुट्ट्याउने व्यवस्थाका साथै त्यसपछि बाँकी हुने रकमलाई १०० प्रतिशत मानी सोको कम्तीमा २५ प्रतिशत संरक्षित पुँजी कोषमा र ०.५ प्रतिशत सहकारी प्रवर्द्धन कोषमा छुट्ट्याउनुपर्ने उल्लेख गरीएको ।
१२. संस्थाको व्यावसायिक योजना, सदस्यताको आधार र स्रोत परिचालनका पक्षहरू समेतको विश्लेषण गरीएको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन ।
१५. दरखास्तवालाहरूले शेयर र प्रवेश शुल्कबापत जम्मा गरेको रकम तदर्थ सञ्चालक समितिका जिम्मावाल कसैको जिम्मामा छ भन्ने बेहोरा खुल्ने भर्पाई ।
१६. दरखास्तवालाहरूको सहीछाप परेको फोटोसहितको विवरण र तदर्थ सञ्चालक समितिका सदस्यहरूको थप विवरण ।

अनुसूची - १५

एकीकरणका शर्त तथा कार्यविधि ढाँचा

सहकारी ऐन, नियम, निर्देशिका तथा संस्थाको विनियममा भएको व्यवस्था अनुसार..... सहकारी संस्था लि. र सहकारी संस्था लि. को एकीकरण गर्दा शर्त र कार्यविधि खोली एकीकरण प्रक्रियालाई अघि बढाउनु पर्ने भएकाले निम्नलिखित शर्त र कार्यविधिको अधिनमा रही एकीकरण कार्य सम्पन्न गर्ने यस साधारण सभाले गरेको निर्णय कार्यान्वयनका लागि भरतपुर महानगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय, भरतपुरलाई अनुरोध गर्ने समेत निर्णय गरीयो ।

क्र.सं.	विषयहरू	एकीकरणका शर्त	एकीकरणको कार्यविधि	कै.
१	नाम संस्था लि. (दर्ता नं.) संस्था (दर्ता नं.) रहेकोमा दुवैलाई एकीकृत गरी एउटै नामबाट संस्थाको सञ्चालन गर्ने । दुवै संघ/संस्था लाई एकीकृत गरी “..... सहकारी संस्था लि.” कायम गर्ने ।	दुवै संस्थाको साधारणसभाबाट पारित गराई कार्यालय बाट एकीकरणको स्वीकृति लिई संस्था “.....” को नामबाट सञ्चालन गर्ने ।	
२	कार्यालय	दुवै संस्थाको कार्यालय एउटै बनाउनेसंस्थाको कार्यालय भवनबाट कार्य सञ्चालन गर्ने ।	
३	कार्यक्षेत्र	दुवै संस्थाको कार्यक्षेत्र एकीकृत रुपमा रहने र कार्यक्षेत्रमा आफ्नो सदस्यहरूलाई सेवा प्रदान गर्ने	एकीकृत हुने संस्थाका कार्यक्षेत्र भ.म.न.पा. वडा नं..... भएकोले भ.म.न.पा. वडा नं.....लाई समेत कार्यक्षेत्रका रुपमा स्वीकृति लिई सेवा प्रदान गर्ने ।	

क्र.सं.	विषयहरू	एकीकरणका शर्त	एकीकरणको कार्याविधि	कै.
४	विनियम	दुवै संस्था एकीकृत भएपछि एउटा मात्र संस्थाको विनियम स्वीकार गरिने	<p>..... सहकारी संस्थाको विनियम स्वीकार गरी सोही विनियम अनुसार कार्य सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>.....को लेखा परीक्षण अनुसारको शेयर रकम जम्मा गरी एउटा संस्थामा समावेश गर्ने ।</p> <p>..... को शेयर रुको शेयर रु..... जम्मा शेयर रु</p>	
५	शेयर रकम	दुवै संस्थाको शेयर रकम एकीकृत गर्ने । यस वर्षको एकीकृत हुन आउने रकम पनि संयुक्त रूपमा समावेश गरिने	<p>वितरण गर्न मिल्ने कोषहरू सम्बन्धित संघ/संस्थाका सदस्यहरूलाई वितरण गर्ने, कर्मचारीलाई वितरण गर्ने कोष पनि वितरण गर्ने र बाँकी कोषहरू नियमानुसार उपयोग गर्ने वितरण गर्न मिल्ने कोषहरूको विवरण:</p> <p>कोषको नाम</p> <p>.....सहकारी संस्था</p> <p>जम्मा</p> <p>१. शेयर लाभांश</p> <p>२. सुरक्षण पूँजी फिर्ता</p> <p>३. कर्मचारी बोनस</p> <p>जम्मा:</p> <p>एकीकृत गरी कोषमा राख्ने कोषहरू:</p> <p>कोषको नाम:</p> <p>संघीय सहकारी नियमावली, २०७५ को व्यवस्था अनुसारका कोषहरू</p>	
६	संस्थाको कोषहरू	<p>.....रु..... कोषको रकम एकीकृत गरी समावेश गर्ने । वितरण गर्न मिल्ने कोषहरू सदस्यहरूलाई वितरण गर्ने नमिल्ने कोषहरू यथावत राखि एकीकृत गर्ने । यसरी एकीकृत गरेपछि नियमानुसार कोषको उपयोग गर्ने</p>	<p>वितरण गर्न मिल्ने कोषहरू सम्बन्धित संघ/संस्थाका सदस्यहरूलाई वितरण गर्ने, कर्मचारीलाई वितरण गर्ने कोष पनि वितरण गर्ने र बाँकी कोषहरू नियमानुसार उपयोग गर्ने वितरण गर्न मिल्ने कोषहरूको विवरण:</p> <p>कोषको नाम</p> <p>.....सहकारी संस्था</p> <p>जम्मा</p> <p>१. शेयर लाभांश</p> <p>२. सुरक्षण पूँजी फिर्ता</p> <p>३. कर्मचारी बोनस</p> <p>जम्मा:</p> <p>एकीकृत गरी कोषमा राख्ने कोषहरू:</p> <p>कोषको नाम:</p> <p>संघीय सहकारी नियमावली, २०७५ को व्यवस्था अनुसारका कोषहरू</p>	

क्र.सं.	विषयहरू	एकीकरणका शर्त	एकीकरणको कार्याविधि	कै.
७	दायित्व	दायित्वर.....चुक्ता गर्नु पर्ने दायित्व एकीकरण पश्चात नै चुक्ता गर्ने अथवा दायित्व वहनको जिम्मेवारी रहने ।	संघ/संस्थाको दायित्व र संघ/संस्थाको दायित्व एकीकृत गरी बाट फछौट गर्ने	
८	लगानी हिसावर छाता सघहरूमा रहेको लगानी हिसाव एकीकृत गरीको नाममा कायम गर्ने । संस्थाको लगानी रकम सम्वन्धित छाता संघबाट फिर्ता लिई आम्दानी बाँड्ने ।	निम्न लगानी हिसाव एकीकृत गरीको नाममा कायम गर्ने । फिर्ता गर्न मिलने रकम फिर्ता लिई नाममा आम्दानी बाँड्ने र सो कार्यका लागि छाता संघहरूबाट पत्राचार गर्ने । लगानी भएको संस्था	
९	ऋण लगानीर.....आपना सदस्यहरूलाई लगानी गरेको ऋण रकम एकीकृत गरीमा समावेश गर्ने ।रएकीकृत भएपछिऋणी सदस्यहरूले नाममा उक्त ऋण सार्ने । यसका लागि..... मसान्तसम्म समय दिने व्याज मात्र बुझाएर ऋणी सदस्यहरूको ऋणबाट उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउने ।	
१०	बचत हिसावर.....सबै खालका बचतहरू एकीकृत रूपमा समावेश गर्नेर.....द्वारा संचालित बचत कार्यक्रमहरू संस्था.....शेयर सदस्यहरूको नाममा समावेश गरी राखे	

क्र.सं.	विषयहरू	एकीकरणका शर्त	एकीकरणको कार्यविधि	कै.
११	सदस्यता, सहभागिता र लोकतान्त्रीक नियन्त्रणा	दुवै संस्थाका सदस्यहरूलाई एकीकृत संस्थामा समावेश गरी सदस्यहरूको प्रत्यक्ष सहभागिता एवं लोकतान्त्रिक नियन्त्रण कायम गर्ने ।	दुवै संस्थाका सदस्यता एकीकृत संस्थामा कायम गर्दा प्रवेश मितिको आधारमा सदस्यता कायम गरी सदस्यहरूको प्रत्यक्ष सहभागिता एवं लोकतान्त्रिक नियन्त्रण कायम गर्ने ।	
१२	नीतिहरू	संस्था सञ्चालननीति लागु गर्ने सन्दर्भमा रभएका एकै किसिमका नीतिहरू भए का नीतिहरू लागु गर्ने र नभएका नीतिहरूका सन्दर्भमा भन्ने नीतिहरूलाई नै एकीकृत संस्थाको नीतिका रूपमा लागू गर्ने ।	हाल रहेका निम्न नीतिहरू कायम राखी संस्था सञ्चालन गर्ने।	
१३	बैंक खाता र नगद जिम्मेवारी	बैंक कारोबार हस्तान्तरण गर्ने, नगद पनि दुवै संस्थाको एकीकृत गर्ने ।	बैंक र नगद हस्तान्तरण गरी एकीकृत रूपमा राखी उपयोग गर्ने ।	
१४	संस्था सञ्चालन प्रक्रिया	दुवै संस्थाका वर्तमान सञ्चालक, लेखा तथा सल्लाहकार समिति एवं उपसमितिको मिलाएर विनियममा व्यवस्था भए बमोजिम बाँकी अवधि सम्मका लागि कायम गर्ने ।	दुवै संस्थाका सञ्चालकहरूबाट सञ्चालक समिति, लेखासमिति तथा अन्य समिति उपसमिति गठन गरी कार्य गर्ने ।	

क्र.सं.	विषयहरु	एकीकरणका शर्त	एकीकरणको कार्याविधि	कै.
१५	लिनु दिनु पर्ने बाँकी ऋण तथा सम्पत्ति	दुवै संस्थाको एकीकरण गरी संयुक्त रुपमा राख्ने ।	दुवै संस्थाले बुझाउनुपर्ने बाँकी ऋण संयुक्त रुपमा नाममा स्थानान्तरण गरी बुझाउने लिनु पर्ने भए पनि यही कार्य विधि अपनाइ असुल उपर गर्ने ।	
१६	केन्द्रीय /जिल्ला / विषयगत संघको प्रतिनिधि को प्रतिनिधिबाट प्रतिनिधित्व गर्ने केन्द्रीय/जिल्ला विषयगत संघको प्रतिनिधि एकीकृत संस्थाको तर्फबाट पनि निरन्तरता दिने र का केन्द्रीय प्रतिनिधिलाई भने फिर्ता गर्ने । केन्द्रीय प्रतिनिधि संयुक्त भएको दुवै संस्थाको प्रतिनिधिका रुपमा एकीकृत प्रतिनिधि फेरवदल गर्ने ।	
१७	कर्मचारी	दुवै संस्थाका कर्मचारीहरुलाई यथावत कामकाज लगाउने । नियुक्त कर्मचारीहरु र नियुक्त कर्मचारीहरुलाई एकीकृत रुपमा..... नै यथावत कामकाज लगाउने ।	
१८	पान नं. पान स्वीकार गर्ने र पानलाई रद्द गर्ने । त्यसका लागि सम्बन्धित निकायमा जानकारी गराउने । सहकारी संस्थाको आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा दर्ता भएको पान लाई प्रयोग गर्ने ।	
१९	नगदी र ढुकुटीको बीमा गर्ने	एकीकृत संस्था को नगदी र ढुकुटी (सेफ) को विमा गराई सञ्चालन गर्ने ।	उपयुक्त विमा कम्पनीसँग आवश्यक सम्झौता गरी नगदी र ढुकुटी बीमागर्ने व्यवस्था मिलाउने ।	

क्र.सं.	विषयहरू	एकीकरणका शर्त	एकीकरणको कार्याविधि	कै.
२०	एकीकरण पछिको विवाद सम्बन्धी	एकीकरण पश्चात कुनै विषयमा विवाद उठेमा विवाद मिलाउन तिन सदस्यीय समिति निर्माण गर्ने र विवादको दुइौं लगाउने ।	विवाद समाधान समितिमा..... र निम्न सदस्यहरूलाई जिम्मेवारी दिने र समितिले गरेको निर्णय सञ्चालक ससमितिले अनुमोदन गरे पछि लागू हुने गरी निर्णय गर्ने । १. संयोजक: २. सदस्य:..... ३. सदस्य:	
२१	विनियममा संशोधन र परिमार्जन गर्ने समितिसहकारी संस्थाको विनियम हालको अवस्थामा कतिपय विषयहरू थपघट, परिमार्जन गरी समयानुकूल बनाउनु पर्ने भएकाले व्यापक अध्ययन परिमार्जन गर्न तिन सदस्यीय समितिलाई जिम्मा दिने ।	विनियम संशोधन र परिमार्जन गर्दा निम्न समिति निर्माण गरी जिम्मेवारी दिने । १. संयोजक: २. सदस्य:..... ३. सदस्य:	

.....

दस्तखत

.....

दस्तखत

अनुसूची-१६

एकीकरण दरखास्तको नमूना

(दफा १३.ग.९ सँग सम्बन्धित)

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू

भरतपुर महानगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।

बिषय: एकीकरण स्वीकृति पाउँ ।

महोदय,

सहकारी ऐन, बमोजिम सञ्चालन भै आएका तपसिल बमोजिमका संस्था एकीकरण गर्न सम्पूर्ण प्रक्रिया पुरा भएकोले एकीकरणको लागि तोकिएका आवश्यक कागजात सहित यो निवेदन पेश गरेका छौं । अतः उपरोक्त संस्थाहरु एकीकरण गरीदिनुहुन अनुरोध गर्दछौं । आवश्यक कागजात थान.....संलग्न छन् ।

भवदीय,	
.....संस्थाको तर्फबाट आधिकारिक व्यक्तिको दस्तखत.....संस्थाको तर्फबाट आधिकारिक व्यक्ति दस्तखत.....
नाम:	नाम:
पद:	पद:
संस्थाको नाम:	संस्थाको नाम:
ठेगाना:	ठेगाना:
टेलिफोन नं.	टेलिफोन नं.
इमेल ठेगाना:	इमेल ठेगाना:
मिति:	मिति:
संस्थाको छाप:	संस्थाको छाप:

आज्ञाले,

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

नेत्रप्रसाद सुवेदी